

Tarkastussuunnitelma 2021–2025

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastussuunnitelma

Dnro 260/02/2020

Valtiontalouden tarkastusvirasto on siitä annetun lain (676/2000) 3 §:n perusteella tänään vahvistanut tarkastussuunnitelman vuosille 2021–2025. Tarkastusviraston tarkastus- ja valvontatoiminta perustuu tähän suunnitelmaan. Suunnitelma sisältää toiminnan tulostavoitteet vuodelle 2021 sekä resurssilaskelmat ja voimavarojen kohdentamisen toiminta- ja taloussuunnittelukaudelle 2021–2025. Tarkastussuunnitelma on myös talousarviolainsäädännössä tarkoitettu toiminta- ja taloussuunnitelma.

Helsingissä 16. joulukuuta 2020

Tytti Yli-Viikari
pääjohtaja

Jenni Leppälahti
suunnittelupäällikkö

Sisällys

1	Toimintaympäristö ja voimavarat	5
1.1	Toimintaympäristö ja sen riskit	5
1.2	Vaikuttavuussalkku	6
1.3	Toiminta- ja taloussuunnitelman määrärahalaskelma, TTS-laskelma ja henkilöstövoimavarakehys	7
2	Tarkastus- ja valvontatoiminnan painopisteet ja raportointi	8
2.1	Eduskuntakertomusraportointi	8
2.2	Yhteiset laadunhallinnan kehittämisen linjaukset	8
3	Tarkastus- ja valvontatoiminnan aiheet	9
4	Tarkastustoiminta: Kestävä julkinen talous	10
4.1	Finanssipolitiikka	11
4.2	Omaisuuksien hallinta ja investoinnit	11
4.3	Rahoitusriskit	11
4.4	Valtionyhtiöiden omistajaohjaus ja valtion toimintojen järjestäminen	12
4.5	Rahoitussektorin valvonta ja sääntely	12
5	Tarkastustoiminta: Kestävä hallinnon kehittäminen	12
5.1	Kestävä kehitys ja tarkastustoiminta	13
5.2	Kantelu- ja väärinkäytösilmoitusten käsittely	13
6	Tarkastustoiminta: Hyvinvoiva ja turvallinen yhteiskunta	14
6.1	Sosiaaliturvan etuudet	14
6.2	Sosiaali- ja terveydenhuolto	15
6.3	Työllisyys ja yrittäjyys	15
6.4	Jatkuva oppiminen	15
6.5	Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta	15
6.6	Kokonaisturvallisuus	15
7	Toimiva tiedonhallinta	15
7.1	Talousarvion noudattamisen ja taloudenhoidon laillisuuden tarkastuksen (tilintarkastus) kehittäminen	16
7.2	Valtion taloudenhoidon yhteiset tietovirrat	17
7.3	Valtiontason tietojen luotettavuus ja konsernitiedon kehittäminen	17
7.4	Talousarvion noudattaminen	18
7.5	Valtion riskien hallinta ja sisäinen valvonta	18
8	Valvontatoiminta: Finanssipolitiikan valvonta	19
8.1	Säännölliset valvontatehtävät	19
8.2	Toiminnan painopisteet ja raportointi suunnittelukaudella	19

9	Valvontatoiminta: Vaali- ja puolerahoituksen laillisuusvalvonta.....	20
9.1	Valvonnan kohdentaminen	20
9.2	Kehittämisen painopisteet	20
9.3	Puolue- ja vaalirahoituksen valvontasuunnitelma vuosille 2021–2025	20
10	Tarkastus- ja valvontatoiminnan digitalisaatio	21
10.1	Kehitämme tiedolla johdettua tarkastustoimintaa	21
10.2	Vahvistamme tiedon- ja datanhallinnan kehittämistä sekä digitalisoinnin teknistä perustaa	21
11	Kansainvälinen toiminta	21
12	Henkilöstöpolitiikan kehittämisen painopisteet	22
13	Osaamisen kehittämisen painopisteet	23
13.1	Digikyvykkyyden kehittäminen	24
13.2	Uuden toimintamallin mukaisen toiminnan vahvistaminen	24
13.3	Vaikuttamis- ja verkosto-osaaminen	24
13.4	Systeemiajattelun taito	24
13.5	Työssä oppiminen korostuu osaamisen kehittämisessä.....	25
14	Vaikuttavuustavoitteet ja tulostavoitteet	25
	Johtamissitoumus	27
	Liitteet	28

1 Toimintaympäristö ja voimavarat

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastus- ja valvontatyö kohdennetaan valtiontaloudellisesti ja yhteiskunnallisesti merkittäviin aiheisiin ja ilmiöihin sekä valtiontalouden olennaisiin riskeihin.

1.1 Toimintaympäristö ja sen riskit

Tarkastusvirasto on tunnistanut tulevien vuosien keskeisimmät valtion taloudenhoidon ja valtiontalouden riskit, joihin tarkastuksella voidaan vaikuttaa. Valtion taloudenhoidon keskeisiksi riskeiksi on tunnistettu erityisesti talousprosessien automatisointi, toimintojen ulkoistaminen ja tulosohejausjärjestelmän toiminta.

Valtiontalouden riskit on tunnistettu analysoimalla valtioneuvoston kanslian tulevaisuuskuva. Tarkastusvirasto on arvioinut tulevaisuuskuva erityisesti valtiontalouden tulevan kehityksen ja tarkastusten vaikuttavuuden kannalta ja tunnistanut riskeiksi verotuksen muutostarpeet, osaamisen kehittämisen ja ylläpidon sekä päätöksenteon kyvykkyyden.

Tunnistamiensa riskien lisäksi tarkastusvirasto seuraa aktiivisesti toimintaympäristön muutoksia, julkisen talouden laskelmia ja todennettuja tietoja sekä tulevaisuuden skenaarioita ja ilmiöitä, jotka vaikuttavat tarkastustoiminnan järjestämiseen. Tässä seurannassa tarkastusvirasto tekee tiivistä yhteistyötä muiden maiden tarkastusviranomaisten kanssa.

Koronapandemian vaikutukset toimintaympäristöön ovat laajat. Valtion vastuu korostuu talouskriisin ratkaisutoimissa. Käytännössä valtion vastuulle tulevat koronan aiheuttamat kustannukset, kansalaisten ja yritysten tukeminen talouskriisin yli ja myös talouden tarvitsema kysyntäperusteinen elvytys. Tämä merkitsee täysin poikkeuksellista valtion varojen käyttöä ja elvyttävää finanssipolitiikkaa, josta tulisi kuitenkin päästä julkista taloutta vahvistaviin toimiin tilanteen palautuessa normaalkiksi.

Suomen julkinen talous on jäämässä pitkäksi aikaa alijäämäiseksi. Väestön ikääntyminen, syntyvyyden lasku ja suuri rakenteellinen työttömyys luovat paineen velkaantumisen jatkumiselle pidemmällä aikavälillä. Merkittäviä riskejä Suomen taloudelle ovat edelleen myös valtion takausten ja muiden ehdollisten vastuiden taso ja valtion nopeasti kasvaneeseen velkaan liittyvä huomattava korkoriski. Julkisen talouden vakauttamisen kannalta oleellista onkin se, miten hallituskaudella käynnistyvät merkittävät yhteiskunnan rakenteelliset uudistukset onnistuvat. Näitä ovat etenkin sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistus, sosiaaliturvauudistus sekä työllisyystoimiin ja jatkuvaan oppimiseen liittyvät uudistukset.

Tarkastusviraston näkemyksen mukaan edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen käynnistämiseksi ovat olemassa. Vielä ei kuitenkaan tiedetä, onnistutaanko kustannusten kasvua hillitsemään ja alueiden ylivelkaantumisen riskiä hallitsemaan; paljon riippuu alueilla uudistuksen aikana tehtävistä ratkaisuista, rahoitusmallin toimivuudesta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnin onnistumisesta.

YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden toimeenpanon tehokkuuden näkökulmasta on tärkeää, että tarkastusvirastot edesauttavat tarkastustoiminnallaan tavoitteiden kansallista toimeenpanoa. Tarkastusvirasto kohdentaa tarkastusta tunnistamiinsa toimeenpanon riskeihin ja pyrkii ottamaan huomioon erityisesti politiikkakoherenssin mukanaan tuomat haasteet.

Hallinnon rakenteita ja toimintamalleja tulee kehittää julkisen hallinnon strategian mukaisesti, jotta niillä voidaan vastata pitkän aikavälin muospaineisiin etupainotteisesti. Poikkihallinnollisuus, hallinnon siilojen purku, ilmiöpohjaisuus ja politiikkatoimien pitkän aikavälin vaikutusten arviointi vaativat tuekseen myös ajantasaista tarkastustietoa. Kehittäväällä tarkastustoiminnalla voidaan tukea hallinnon ja rakenteiden uusiutumista sekä innovaatioita. Tarkastusvirasto pitää tärkeänä digitalisaation, kokeilukulttuurin ja verkostoitumisen tarjoamia mahdollisuuksia ja pyrkii tukemaan tarkastustoiminnallaan ja omalla esimerkillään hallinnon uusiutumista.

Tarkastusviraston henkilöstön osaamista kehitetään monipuolisesti, jotta pystytään vastaamaan toimintaympäristön tunnistettuihin riskeihin. Tarkastusviraston omaa toimintaa kehitetään aktiivisesti, jotta sidosryhmille voidaan tarjota entistä ajankohtaisempaa ja olennaisempaa tietoa. Samalla tuetaan kansalaisten luottamusta hyvään hallintoon.

1.2 Vaikuttavuussalkku

Vaikuttavuussalkku antaa kokonaiskuvan tarkastuslajeista ja -aiheista sekä tarkastusviraston riskianalyyseissa havaituista pääriskialueista. Vaikuttavuussalkku näyttää vuositasolla, miten tarkastuksen aihealueet kohdennetaan pääriskialueille. Lisäksi vaikuttavuussalkku tuo esiin, millä tarkastuslajilla tai valvontatoiminnolla tarkastus toteutetaan.

VAIKUTTAVUUSSALKKU

Painopistealueina julkisen toiminnan uudistukset ja muutokset sekä talouden kestävyttä edistävät ja valtiontaloutta tasapainottavat toimet

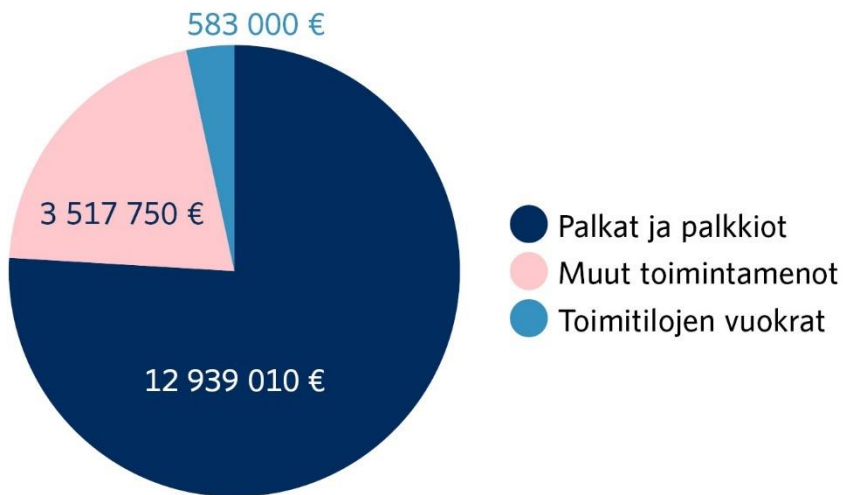
1. VALTION TALOUDENHOIDON RISKIT	TULOSELLISUUS-TARKASTUS	TILINTARKASTUS	LAILLISUUS-TARKASTUS	FINANSSI-POLITIIKAN TARKASTUS	FINANSSI-POLITIIKAN VALVONTA	MONILAJI-TARKASTUKSET	TARKASTUSAIHEALUEET
Talousprosessien automatisointi	11	1 4	10			4 5 6 11	
Valtion toimintojen ulkoistaminen	11	1	6			10 11	
Tulosohjausjärjestelmän toiminta	7 8 9 11	1 4				4 7 8 10 11 14	
2. VALTIONTALOUDEN RISKIT							
Verotus	8 11		10		12		
Osaamisen ylläpito ja kehittäminen	8 9 11	1				6	
Päätöksenteon kyvykkyys	8 9 11 14			2	12	7 11 14	
3. MUUT RISKIT							
Talouskasvu ja kilpailukyky	9	1	6	2 3	12	7 8	
Investointien suunnittelu, rahoitus ja ylläpito	7	1	6			13	

- 1 Tilintarkastukset (ml. valtion tilinpäätöksen tarkastus)
- 2 Finanssipolitiikan tietoperusta
- 3 Kehysmenettelyt
- 4 Budjetoitimenettelyt
- 5 EU-varojen tarkastukset
- 6 Hankinnat ja markkinaehtoinen toiminta
- 7 Siirtomenojen tarkastus
- 8 Palvelu- ja etuusjärjestelmien uudistaminen ja seuranta
- 9 Kilpailukyvyyn edistäminen
- 10 Verotus, eläkkeet ja vastuut
- 11 Hallinnon kehittäminen ja uudistaminen
- 12 Finanssipolitiikan valvonnan säännöllinen raportointi
- 13 Valtion velanhallinta
- 14 Riskienhallinta ja jatkuvuuden turvaaminen

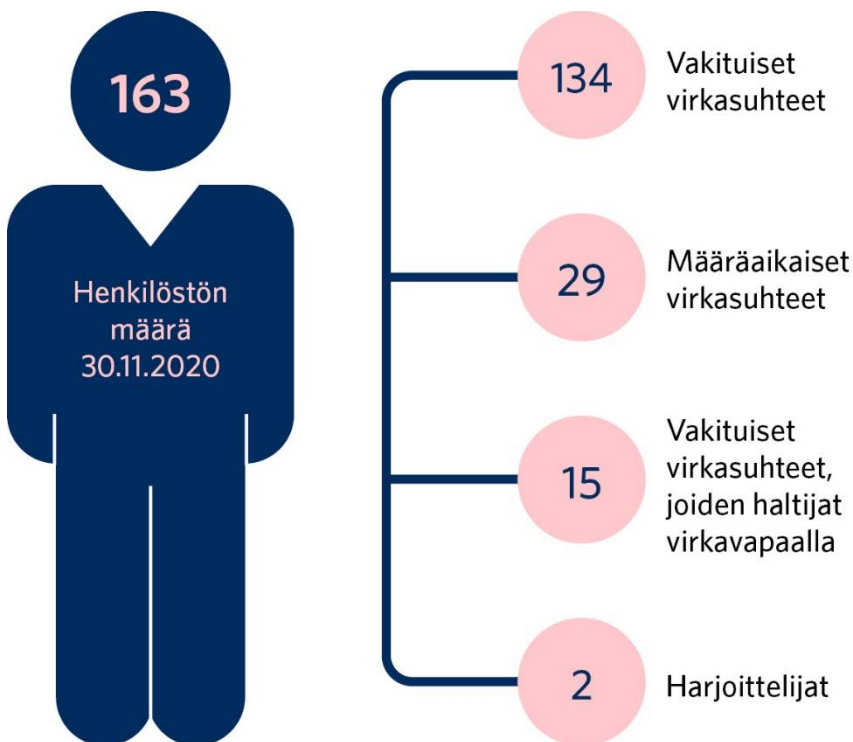
Kuvio 1: Vaikuttavuussalkku 2021. Kuvion tiedot ovat Excel-muodossa täällä: <https://www.vtv.fi/app/uploads/2020/12/tarkastussuunnitelma-vaikuttavuussalkku-2021.xlsx>.

1.3 Toiminta- ja taloussuunnitelman määrärahalaskelma, TTS-laskelma ja henkilöstövoimavarakehys

Määrärahalaskelmassa 2021–2025 (liite 1) arvioidaan talousarvioesitysten kokonaistaso vuosikohtaisesti. Laskelmasta ilmenee talousarvioesitysten määrärahojen jakautuminen palkkoihin, toimitilojen vuokriin ja muihin toimintamenoihin. TTS-laskelmassa (liite 2) esitetään lisäksi arvonlisäveromenot ja menojen muutokset vuosina 2021–2025. Henkilöstövoimavarat kohdennetaan toiminnoittain henkilöstövoimavarakehysten 2021–2025 mukaisesti (liite 3). Henkilöstövoimavarakehys ennustaa suunnittelukaudella henkilöstön palkkamenoja ja henkilöstötyövuodet.

Kuvio 2: Määrärahojen suunniteltu jakautuminen vuonna 2021

Kuvio 3: Henkilöstötilanne 30.11.2020

2 Tarkastus- ja valvontatoiminnan painopisteet ja raportointi

Tarkastussuunnitelma on Valtiontalouden tarkastusviraston strategian toimeenpanosuunnitelma. Tarkastusviraston toiminnan tavoitteena on, että

1. valtion taloudenhoidon tuloksellisuus paranee
2. luottamus päätöksenteon tietoperustaan paranee
3. luottamus siihen, että suomalainen valtionhallinto toimii avoimesti, tuloksellisesti ja kestävästi, vahvistuu.

Tarkastus- ja valvontatyön avulla tarkastusvirasto tuottaa eduskunnalle, päätöksentekijöille ja ylimmälle virkamiesjohdolle merkityksellistä, olennaista ja oikea-aikaista tietoa, jossa korostuu asian valtiontaloudellinen merkitys.

Tarkastussuunnitelma pohjautuu tarkastusviraston riskianalyysin tunnistamiin merkittävimpiin riskeihin. Suunnittelu-kauden painopisteet ja tarkastuslajikohtaiset olennaisuuskriteerit ohjaavat suunnitteluamme. Aiheen tarkastettavuus arvioidaan ennen sen sisällyttämistä tarkastussuunnitelmaan.

Suunnittelukaudella tarkastuksen painopisteenä ovat julkisen toiminnan uudistukset ja muutokset sekä talouden kestävyttä edistävät ja valtiontaloutta tasapainottavat toimet. Tarkastuksilla tuemme valtionhallinnon uudistumista ja sen keskeisiä kehittämistoimia. Tuottamamme tiedon avulla pyrimme ennakoiden vaikuttamaan julkisen sektorin kestäväan kehitykseen.

Tarkastusten keskiössä ovat valtiontalous ja taloudenhoito. Tarkastusviraston kokonaisnäkemys muodostuu tarkastamalla vuosittain valtion tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen sisältämät tiedot sekä valvomalla finanssipoliitiikkaa. Muiden tarkastusten ja selvitysten havainnot ja johtopäätökset täydentävät kokonaisnäkemystä. Tarkastusvirasto seuraa ja arvioi aktiivisesti toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia sekä valtiontalouteen tai taloudenhoitoon liittyviä riskejä.

2.1 Eduskuntakertomusraportointi

Valtiontalouden tarkastusviraston lakisääteisiä kertomuksia eduskunnalle ovat

1. valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 6 §:n mukainen vuosikertomus toiminnastaan eduskunnalle
2. tarkastusvirastosta annetun lain 6 §:n nojalla tarvittaessa annettavat erilliskertomukset eduskunnalle
3. ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain 10 §:n 3 momentin perusteella annettavat vaalikohtaiset vaalirahoituksen valvontakertomukset
4. puoluelain 9 e §:n 5 momentin mukaisesti vuosittain annettavat puoluerahoituksen valvontakertomukset.

Eduskuntakertomusraportoinnin tavoitteena on palvella eduskuntaa mahdollisimman hyvin sille valtiosäännössä annetuissa tehtävissä. Raportointi toteuttaa kansainvälisissä tarkastusstandardeissa tarkoitettua ulkoisen tarkastajan ja ylimmän päätöksentekokoelimen välistä vuorovaikutusta. Eduskuntakertomukset tuovat esille valtiopäivätyön kannalta olennaisimmat tarkastushavainnot ja johtopäätökset luettavassa ja helposti hyödynnettävässä muodossa. Kertomuksia kehitetään yhteistyössä päätöksentekijöiden kanssa.

2.2 Yhteiset laadunhallinnan kehittämisen linjaukset

Tarkastusviraston uudistettua laadunhallintamallia vakiinnutetaan osaksi päivittäistä toimintaa. Tarkastuslajikohtaisesta laadunhallinnasta kootaan viraston johtamisfoorumella käsiteltäviksi keskeisimmät havainnot ja kehittämistarpeet. Laadunhallinta pohjautuu tarkastusohjeisiin. Laadunhallinnasta raportoidaan vuosittain tilinpäätöskertomuksessa. Osana laadunhallintaa tarkastusvirasto pyytää arvioita valitsemiensa tarkastuskertomuksien laadusta ulkopuolisilta asiantuntijoilta, esimerkiksi tieteellisen neuvoston jäseniltä. Ulkopuolisten asiantuntijoiden arviot saatetaan tiedoksi viraston johdolle.

3 Tarkastus- ja valvontatoiminnan aiheet

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastustoiminta voidaan koota neljän aihealueen ympärille. Osa tarkastusteemoista tai näkökulmista ulottuu useammalle aihealueelle.

Kuvio 4: Tarkastustoiminnan osa-alueet

Toimintaympäristön seurannan avulla tunnistamme julkisen ja valtiontalouden kannalta merkittäviä riskejä ja mahdollisia tarkastusaiheita sekä laadimme selvityksiä, asiantuntijalausuntoja ja muita kirjoituksia eduskunnan ja valtionhallinnon päätöksenteon tueksi.

Tarkastus- ja valvontatoiminnan aiheet ovat:

- Yhteisten prosessien tarkastus -tiimi
- Valtionaputiimi
- Tasetiimi
- Turvatiimi
- Runkotiimi
- Valtion tilinpäätös
- Finanssipolitiikan tilastotietopohja
- Keskipitkän aikavälin budjettikehikot
- Keskitetyn talousarvion noudattamisen tarkastus
- EU-varojen tarkastus
- Kilpailulain toimeenpano
- Valtion kehitysmaille antama ilmatorahoitus
- Kannustinloukkujen purkamisen valmistelu ja toimeenpano (2020 tarkastussuunnitelmassa: Etuusjärjestelmän kannustimet epätyypillisten työsuhteiden vastaanottamiselle)
- Alueiden elinkeinoelämän kasvun ja kilpailukyyn edistämistoimet
- Tulorekisteri
- Sosiaali- ja terveystalouden tuotanto ja arviointitiedon hyödyntäminen palveluiden rahoituksen ohjauksessa (2020 tarkastussuunnitelmassa: Sosiaali- ja terveystalouden kustannusvaikuttavuuden arviointi)
- Potilas- ja asiakasturvallisuuden ohjaus ja seuranta
- Ammatillisen koulutuksen reformi

- Tutkimustiedon hyödyntäminen liiketoiminnassa: rahoitus ja kannustimet
- Tulevaisuuden työvoima 2030
- Finanssipolitiikan valvonnan säännöllinen raportointi
- Valtion velanhallinta
- Valtion moniohjatut organisaatiot
- Budjettitalouden sisäinen yhteisrahoitteinen toiminta
- Organisaatiouusiutukset ja -muutokset
- Huoltovarmuus
- Koronaepidemian aikana myönnettävät yritystuet
- Olympiastadionin perusparannushanke
- Oma-aloitteisten verojen verotusmenettely
- Yrittäjyyspalvelujärjestelmän toimivuus
- Jatkuvan oppimisen uudistus ja sen rahoitus
- Rekrytointi ja osaamisen kehittäminen valtion henkilöstöpoliittisten tavoitteiden toteuttajana
- Työperusteisen maahanmuuton kannusteet ja esteet
- Fnnfundin sijoitustoiminta ja sen riskienhallinta
- Valtion eläkejärjestelmä ja valtion vastuut muissa eläkejärjestelmissä
- Vuoden 2016 opintotuki uudistuksen vaikutukset
- Rahapeli tuottojen tuloutukset ja niistä kohdennettavat valtionavustukset
- Toimintaympäristön seuranta ja ennakointi strategisessa päätöksenteossa
- Valtion toimintojen keskittäminen: Palkeiden palvelukokonaisuuden taloudellisuus, laatu ja ohjaus

4 Tarkastustoiminta: Kestävä julkinen talous

Kestävä julkinen talous -vaikuttavuusalue koostuu viidestä osa-alueesta:

- finanssipolitiikka
- valtion omaisuuden hallinta ja investoinnit
- rahoitusriskit
- valtionyhtiöiden omistajaohjaus ja valtion toimintojen järjestäminen
- rahoitussektorin sääntely ja valvonta.

Vaikuttavuusalueen ytimessä on julkisen talouden ja valtiontalouden suunnittelu ja hallinta. Tarkasteltavia teemoja ovat finanssipolitiikka ja sen valmistelu sekä valtion omaisuuden, vastuiden, investointien ja rahoitusriskien hallinta. Valtionyhtiöiden omistajaohjauksen toimivuutta lähestytään erityisesti omaisuuden hoidon ja toiminnan järjestämisen näkökulmasta. Vaikuttavuusalueella tarkastetaan myös valtiontalouteen kohdistuvien välillisten riskien kannalta tärkeää rahoitussektorin valvontaa ja sääntelyä, jolla on vahva yhteys EU:n pankkiunionin kehitykseen. Alueen tarkastamista rajoittavat tarkastusviraston tarkastusoikeudet, ja vaikuttavuusalueen tehtäviin kuuluu tarkoituksenmukaisten tarkastus-oikeuksien edistäminen.

Finanssipolitiikan riippumattomalla valvonnalla varmistetaan myös sääntöperusteisen finanssipolitiikan toimivuutta ja vaikutetaan säännösten tarkoituksenmukaisuuteen. Tämä tehtävä korostuu lähivuosina, sillä EU-säännöstö tulee uudelleenarvioitavaksi nyt kun koronakriisi on kasvattanut velkatasoja. Finanssipolitiikan valvonta arvioi harjoitettua finanssipolitiikkaa ja tekee sitä koskevia kannanottoja valtioneuvostolle. Finanssipolitiikan valvonnan toiminta ja tavoitteet suunnittelukaudella on kuvattu luvussa 8.

Tarkastus- ja valvontatiedolla vaikutetaan siihen, että julkista taloutta ja valtiontaloutta hoidetaan kestävästi, vastuullisesti ja läpinäkyvästi. Toiminnan suuntaamiseen vaikuttavat osaltaan koronakriisin aiheuttama lisävelkaantumisen siitä seuraava julkisen talouden vakauttamisen tarve. Tarkastus kohdistuu suoraan finanssipolitiikan valmisteluun ja valtion ja julkisen talouden hoidon kannalta keskeisiin toimintoihin ja hankkeisiin, jolloin valtiontaloudellinen näkökulma on aina kiinteä osa kaikkia tarkastuksia. Tarkastustoimintaa suunnataan riskiperusteisesti valtiontalouden kannalta merkittäviin aiheisiin huomioiden tiedon oikea-aikaisuus eduskunnan ja hallinnon päätöksenteon kannalta.

Tarkastustoiminta painottuu suunnittelukaudella finanssipolitiikan tietopohjan luotettavuuden varmistamiseen, finanssipolitiikan ohjausvälineiden toimivuuden ja tehokkuuden arviointiin, valtion merkittävien investointien suunnitteluun ja rahoitusmalleihin sekä valtionhallinnon ja valtionyhtiöiden riskienhallinnan järjestämiseen. Omistajaohjauksen toimivuutta arvioidaan valtionyhtiöiden omistajaohjaukselle määriteltyjen omistajapolitiikan periaatteiden toteutumisen valossa. Tarkastustoiminnassa huomioidaan koronatilanteen tuomat muutokset talouden hoidon toimintaympäristöön.

Vaikuttavuusalueella toteutetaan myös yhteiskunnan huoltovarmuuden järjestämistä koskeva tarkastus, jolla edistetään poikkeustilanteisiin varautumisen tilaa ja viranomaistahojen yhteistoimintakykyä kriisioloissa.

Tarkastuksen ja valvonnan tuloksista käymme aktiivista dialogia eduskunnan valiokuntien, valtiovarainministeriön sekä muiden ministeriöiden ja virastojen kanssa. Vaikuttavuusalueen seurannan tuloksena tunnistamme julkisen talouden ja valtiontalouden kannalta merkittäviä riskejä ja mahdollisia tarkastusaiheita sekä laadimme asiantuntijalausuntoja, kat-sauksia ja muita kirjoituksia eduskunnan ja valtionhallinnon päätöksenteon tueksi.

4.1 Finanssipolitiikka

Finanssipolitiikan valmistelun ja päätöksenteon tietopohjan osalta tarkastamme ennuste- ja tilasto- ja vaikutusarviotiedon luotettavuutta ja kattavuutta. Valtionvarainministeriön makrotalousennusteiden ja julkisen talouden ennusteiden osalta toiminta painottuu aikaisempien tarkastusten suositusten toimeenpanon arviointiin. Tarkastustoiminnassa keskitytään Tilastokeskuksen laatimien, kansantalouden tilinpidon mukaisten makrotalouden ja julkisen talouden tilastojen laadunhallinnan käytäntöihin. Samalla arvioidaan riskiperusteisesti niiden keskeisten lähdetilastojen luotettavuutta, mm. kuntataloudesta kerättäviä tietoja.

Finanssipolitiikan ohjausvälineiden osalta tarkastustoiminta kohdistuu valtiontalouden kehysmenettelyn toimivuuteen. Siihen kuuluva menokehyssääntö on tärkein kansallinen finanssipoliittinen ohjausväline valtion talousarviomenojen kasvun rajoittamiseen sekä pitkäjänteiseen ja taloudellista vakautta edistävään menopolitiikkaan. Kehysmenettelyn toimivuutta arvioidaan muun muassa läpinäkyvyyden ja menojen tarkoituksenmukaisen käytön näkökulmasta, ja kehysmenettelyn ominaisuuksia tarkastellaan myös korona-poikkeustilanteen hoidon näkökulmasta. Osallistumme samalla EU-maiden yhteiseen rinnakkaistarkastukseen, jonka kautta saamme vertailutietoa muiden maiden käytännöistä kehysjärjestelmän kehittämisen tueksi.

Kuntatalouden ohjauksen toimivuutta koskeneen aiemmin valmistuneen tarkastuksen tulosten pohjalta keskitytään vaikuttamaan makro- ja mikro-ohjauksen yhteensovittamisen parantamista koskeviin toimiin. Ne ovat huomionarvoisia myös esitetyn sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen rahoitus- ja ohjausmallin kannalta.

4.2 Omaisuden hallinta ja investoinnit

Suunnittelukaudella seurataan erityisesti valtiontalouden kannalta merkittävän väyläomaisuuden hoidon ja väyläinvestointien toteutusta, mihin liittyy hankeyhtiöiden perustaminen ja monikanavarahoitusmallit. Seurantaa ja tarkastusta kohdennetaan riskiperusteisesti eduskunnan tietotarpeet oikea-aikaisesti huomioiden.

Puolustusvoimien strategisia suorituskykyhankkeita (HX-hävittäjähankinta ja Laivue 2020) seurataan valmistuneen tarkastuksen havaintojen perusteella. Seurannassa pyritään vaikuttamaan hankevalmistelun läpinäkyvyyteen ja huomioidaan erityisesti hankkeiden elinkaarikustannuksien merkitys päätöksentekomallissa ja vaihtoehtojen vertailussa. Tietoa tarjotaan strategisten suorituskykyhankkeiden valmistelijoiden sekä valtioneuvoston ja eduskunnan päätöksenteon tueksi. Valtioneuvosto tekee HX-hankintapäätöksen vuoden 2021 lopulla.

4.3 Rahoitusriskit

Rahoitusriskien osalta tarkastustoiminta kohdistuu etenkin valtion operatiiviseen velanhallintaan ja sen strategiseen ohjaukseen sekä valtion erityistehtävyyhtiöiden rahoitustoiminnan riskienhallinnan menettelyihin. Velanhallinnan tarkastuksessa huomioidaan riskiaseman määrittelyn ja ohjauksen ja korkoriskimallin ohella johdannaisten käytön menettelyt operatiivisessa riskienhallinnassa. Velanhallinnan toimintaympäristö on muuttunut koronatilanteen talousvaikutusten johdosta, ja yhtenä tarkastelukulmana onkin velanhallinnan sopeutuminen uusiin olosuhteisiin. Teemme alueella aktiivista yhteistyötä muiden EU-maiden tarkastusviranomaisten kanssa.

Valtion ehdollisten vastuiden hallinnan kehittymistä seurataan aiempien tarkastusten havaintojen ja suositusten antamisissa puitteissa. Huomion kohteena on erityisesti takausvastuiden riskiperusteisten rajoitteiden toimeenpano sekä niiden riskienhallinta- ja valvontakäytännöt. Valtion kasvavien eläkevastuiden hallinta kuuluu myös suunnittelukaudella tarkasteltaviin kysymyksiin.

4.4 Valtionyhtiöiden omistajaohjaus ja valtion toimintojen järjestäminen

Valtion toimintojen yhtiöittäminen on jatkunut viime vuosina. Arvioimme tulevia yhtiöittämissä vuonna 2020 valmistuneen tarkastuksen johtopäätösten perusteella ja tarjoamme näin eduskunnalle tietoa niitä koskevan päätöksenteon perustaksi. Tätä kautta pyritään edistämään tarkoituksenmukaisten organisaatiomuotojen valintaa valtionhallinnon toimintojen ja tehtävien tulokselliseen toteuttamiseen. Tarkastelemme yhtiöittämistapauksia myös investointien rahoituksen ja toteuttamisen valtiontaloudellisesta näkökulmasta.

Valtionyhtiöiden ja niiden toimielinten harjoittama hyvä hallinnointi ja omistajaohjaus muodostavat yhdessä hyvän hallintomallin kokonaisuuden. Tämä on yhtiöiden pitkäjänteisen tuloksellisen ja vaikuttavan toiminnan edellytys. Vaikka yhtiöiden ja omistajaohjauksen välinen tehtävänjako on varsin selkeä, voi eri toimijoiden välisessä yhteistoiminnassa syntyä myös ongelmatilanteita. Valtionyhtiöiden omistajaohjauksen toimivuutta seurataan ja tarkastuksia kohdennetaan tarvittaessa ongelmasuuntautuneella lähestymistavalla, painottaen valtion omaisuuden hoidon kannalta keskeisiä kysymyksiä. Toisaalta tarkastelun kohteena on myös yhtiöiden johtamisen ja omistajaohjauksen muodostaman kokonaisuuden, hyvän hallintomallin, toimivuus.

4.5 Rahoitussektorin valvonta ja sääntely

Kansallisen kriisinratkaisuviranomaisen Rahoitusvakausviraston toimintaa koskeva tarkastus valmistui vuonna 2020. Se koski valmiuksia niin sanottujen vähemmän merkittävien pankkien kriisinratkaisun toimeenpanoon. Tarkastus tehtiin osana EU-maiden rinnakkaistarkastusta, ja siitä saatavaa vertailutietoa hyödynnetään jatkossa tuloksista raportoitaessa. Seuraamme EU:n pankkiunionin mekanismien laajentumista ja huomioimme erityisesti valtiolle niistä koituvat vastuut.

Edistämme myös rahoitussektorin valvonnan ulkoisen tarkastamisen järjestämisen edellytyksiä ottaen huomioon eduskunnan asiaa koskevat kannanotot. Tarkastusvirastolla ei ole tarkastusoikeutta Finanssivalvonnan ja Suomen Pankin toimintaan. Ne ovat keskeisessä roolissa EU:n pankkiunioniin kuuluvien yhteisen pankkivalvonnan ja kriisinratkaisun järjestämisessä.

5 Tarkastustoiminta: Kestävä hallinnon kehittäminen

Tiedon tuottaminen tukemaan hallinnon kehittämistä, vahvistamaan kestäväen kehityksen ja valtion taloudenhoidon yhteyttä sekä varmistamaan lainsäädännön laatua on yksi tarkastusviraston strategisista tavoitteista. Hallinnon ja ohjausjärjestelmän uudistukset, pyrkimys kohti yhtenäistyvää ja tehostuvaa julkista hallintoa sekä varautuminen tulevaisuuden haasteisiin korostavat luotettavan tiedon tarvetta.

Hallinnon kehittämiseen ja kestäväen kehitykseen liittyvät teemat ovat horisontaalisia, moneen hallinnonalaan ja toimintoon kytkeytyviä. Keskeiset sisällölliset painopisteet liittyvät valtioneuvoston yhtenäisyyteen, johtamis- ja ohjausjärjestelmien toimivuuteen ja uudistamiseen, tiedon käyttöön päätöksenteossa sekä osaamisen kehittämiseen. Tarkastuksissa ja muussa toiminnassa pyritään vahvaan tulevaisuussuuntautuneisuuteen ja kehittämisotteeseen; tavoitteena on tukea organisaatioita tuleviin haasteisiin varautumisessa ja uudistusten toteuttamisessa. Oman lisänsä vuoden 2021 toimintaan tuovat covid-19-pandemiaan liittyvät hallinnon erityisjärjestelyt ja -haasteet, jotka vaikuttavat myös tarkastusaiheiden valintaan ja tarkastusten toteutukseen.

Vuonna 2021 tarkastusaiheina ovat muun muassa moniohjauksen haasteet tilanteissa, joissa organisaatiot saavat ohjausta monelta ministeriöltä. Lisäksi tarkastetaan organisaatiofuusioita ja -muutoksia, toimintaympäristö- ja ennakoitiedon käyttöä päätöksenteossa sekä valtion rekrytointeja ja osaamisen kehittämistä. Lisäksi tuotetaan tietoa ajankohtaisista kestäväen hallinnon kehittämiseen kuuluvista kysymyksistä analysoimalla ja yhdistämällä jo tuotettua tarkastustietoa ja muuta tietoa; näihin kuuluvat muun muassa kaivospolitiikka-aiheinen raportti sekä ajankohtaisia artikkeleita ja puheenvuoroja.

Tulevien vuosien sisällöllisten painopisteiden tunnistamista sekä tarkastusviraston erityisroolin määrittelyä suhteessa muihin samojen teemojen kanssa toimiviin organisaatioihin ja tahoihin jatketaan tiiviissä vuorovaikutuksessa kansallisten ja kansainvälisten sidosryhmien kanssa. Aiheita valittaessa, toimintaa suunnattaessa sekä tarkastelukulmia valittaessa ovat avainasemassa ajankohtaiset uudistukset ja ilmiöt sekä erityisesti ennakoivuus, pitkän aikavälin tarkastelu sekä politiikkajohdonmukaisuus.

5.1 Kestävä kehitys ja tarkastustoiminta

Ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kehitys edellyttää, että koko yhteiskunta toimii pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti. Tämän tueksi tarvitaan toimivat ohjaukseen ja kokonaisuuksien hallintaa. Suomessa kestävän kehityksen tavoitteet on esitetty kestävän kehityksen toimikunnan antamassa yhteiskuntasitoumuksessa. Valtioneuvosto on linjannut omat toimenpiteensä selonteossaan vuonna 2020.

Kestävän kehityksen, erityisesti YK:n Agenda 2030:n ja kansallisten kestävän kehityksen tavoitteiden näkökulmat kytkeään tarkastusviraston työhön. Tarkastusvirasto seuraa, miten kestävän kehityksen tavoitteiden edistäminen toteutuu valtionhallinnossa. Hallituksen toimeenpanosuunnitelman ohjaama valtion varojen käyttö sisältyy suoraan tarkastusviraston tarkastusmandaattiin. Tarkastusvirasto arvioi, annetaanko hallituksen vuosikertomuksessa kestävän kehityksen toimenpiteiden ja tavoitteiden osalta oikeat ja riittävät tiedot varojen käytöstä ja tuloksellisuudesta. Jokaisen tarkastuksen suunnitteluvaiheessa arvioidaan yhteys kestävän kehityksen tavoitteisiin.

Tarkastuksessa ”Valtion kehitysmaille antama ilmatorahoitus” tarkastellaan Suomen valtion ilmastopöytäkirjan osapuolilähtöisille raportoimaa rahoitusta, rahoituksen ilmastovaikutusten arviointimenettelyjä sekä ohjausjärjestelmän toimivuutta. Tulokset julkaistaan vuoden 2021 aikana. Työ liittyy kiinteästi Suomen vuosina 2019–2021 koordinoimaan INTOSAI:n ympäristötyöryhmän (WGEA) työohjelmaan.

”Tulevaisuuden työvoima 2030” -tarkastuksessa analysoidaan, miten peruskoulun luokka-asteiden 1–6 opetussuunnitelmien valmistelussa, toimeenpanossa ja ylläpitoprosessissa otetaan huomioon tulevaisuuden työvoiman osaamistarpeet ja tulevaisuuden työvoimalle asetetut odotukset. Kyseessä on kansainvälinen rinnakkaistarkastus, jossa pyritään tunnistamaan eri maiden käytäntöjä niin perusopetuksessa, ammatillisessa opetuksessa kuin jatkuvassa oppimisessäkin. Tulokset julkaistaan keväällä 2021 aikana.

5.2 Kantelu- ja väärinkäytösilmoitusten käsittely

Tarkastusvirasto käsittelee kantelut, jotka sille on tehty valtion talousarvion noudattamisesta, valtion taloudenhoidon laillisuudesta tai vaali- ja puoluerahoituksesta. Niin ikään se käsittelee väärinkäytösilmoitukset, joista säädetään Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) 16. pykälässä.

Muita kuin vaali- ja puoluerahoitukseen liittyviä kanteluja arvioidaan tulevan vuosittain noin 30–40. Näistä noin puolet käsitellään kanteluasioina. Tavoitteena on yleensä ratkaista kanteluasia kolmen kuukauden kuluessa. Kanteluasian ratkaisemiseksi voidaan käynnistää laillisuustarkastus, jolloin tavoitteena on ratkaista asia kuuden kuukauden kuluessa.

Kansalaisten yhteydenotot auttavat osaltaan hahmottamaan toimintaympäristön muutoksia ja tukevat tarkastusaiheiden valintaa sekä viestinnän ja tarkastustoiminnan suunnittelua.

6 Tarkastustoiminta: Hyvinvoiva ja turvallinen yhteiskunta

Yksi Valtiontalouden tarkastusviraston kohteena oleva kokonaisuus on Hyvinvoiva ja turvallinen yhteiskunta, joka koostuu kuudesta osa-alueesta.

Kuvio 5: Hyvinvoiva ja turvallinen yhteiskunta -vaikuttavuusalueen osa-alueet

Tarkastukset painottuvat hyvinvointiyhteiskunnan eri osa-alueiden ja niiden välisten yhteyksien toimivuuden, tehokkuuden ja vaikutusten arviointiin. Tarkastusten näkökulma on usein välillisissä taloudellisissa vaikutuksissa. Tarkastusten painopiste on julkisen ja valtiontalouden kannalta merkittävässä sosiaaliturvan etuuksissa ja niihin liittyvien palveluiden – kuten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden, työvoima-, koulutus- ja oppimispalveluiden – tuloksellisuudessa, taloudellisuudessa ja yhteensovittamisessa. Lisäksi tarkastukset käsittelevät talouskasvua tukevia ja edistäviä työllisyyden, yrittäjyyden sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan kysymyksiä – sekä yhteiskuntarauhaa ja -järjestystä varmistavaa kokonaisturvallisuutta.

Näille aihealueille on tyypillistä monikanavarahoitus, jossa valtio on yksi keskeisistä rahoittajista. Toimintaympäristössä korostuu valtakunnallinen ohjaus; tulokset ja vaikuttavuus syntyvät alueellisesti ja paikallisesti. Sosiaali- ja terveys- sekä koulutus- ja työllisyyspolitiikka ovat kansallisen sääntelyn piirissä, sen sijaan turvallisuus-, kasvu-, tutkimus- kehittämis- ja innovaatiopolitiikassa EU-yhteistyöllä ja -rahoituksella on suuri merkitys.

Tarkastusten avulla tuotamme luotettavaa tietoa monimutkaisista asiakokonaisuuksista: keskitämme resursseja yhteiskunnallisesti merkittäviin ja ajankohtaisiin aiheisiin sekä hyödynnämme monipuolisesti eri tarkastuslajeja, henkilöstön osaamista ja viraston ulkopuolisia asiantuntijapalveluja.

6.1 Sosiaaliturvan etuudet

Tarkastamme sosiaaliturvauudistuksen päätöksenteon pohjana olevaa valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon tietoperustaa

- tunnistamalla valtiontalouteen tai taloudenhoitoon liittyviä riskejä
- arvioimalla etuuksien ja palveluiden välisiä yhteyksiä, tuloksellisuutta ja vaikutuksia suhteessa toisiinsa ja asetettuihin tavoitteisiin
- tarjoamalla sosiaaliturvauudistuksen valmistelijoille tietoa asiakokonaisuuksien systeemisistä ja keskinäisistä vaikutussuhteista
- arvioimalla sosiaaliturvamenojen vaikutuksia julkisen talouden kehitykseen.

Vuonna 2021 valmistuu tarkastus ja katsaus, jossa arvioimme työttömyys-, tulo-, byrokratia- ja informaatioloukkujen purkamiseen tähdänneiden säädösten toimivuutta. Uusia tarkastuskohteita ovat myös opintotuen ja asumistuen ja asuntopolitiikan väliset yhteydet.

6.2 Sosiaali- ja terveydenhuolto

Asiantuntijalausunnoissamme otamme kantaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen taloudellisiin näkökohtiin ja tuotamme tarkastustietoa uudistuksen päätöksenteon tueksi. Vuonna 2021 valmistuu kaksi sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää koskevaa tarkastusta. Toisessa tarkastuksessa arvioimme, ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tiedontuotanto, mittarit ja arviointimalli tarkoituksenmukaisesti suunniteltuja ja voidaanko niiden avulla saada oikea tilannekuva ja käsitys sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden rahoitustarpeesta ja riittävydestä sekä toiminnan tehokkuudesta. Toisessa tarkastuksessa selvitämme sitä, ovatko sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan toimet johdonmukaisia sosiaali- ja terveydenhuollon laadunhallinnan ja omavalvonnan suunnittelussa, ohjaamisessa ja seurannassa.

6.3 Työllisyys ja yrittäjyys

Hallitus käynnistää vuoden 2021 aikana lukuisia työllisyyden edistämistoimia ja kokeiluita. Levitämme päätöksentekijöille ja päätösten toimeenpanijoille tietoa aiemmista työllisyyteen liittyvistä tarkastuksista. Vuoden 2021 tarkastusaiheita ovat alueiden elinkeinoelämän kasvun ja kilpailukyvyn edistämistoimet, yrittäjyyden kannustimet ja palvelujärjestelmän toimivuus sekä työperusteisen maahanmuuton esteet ja kannustimet.

6.4 Jatkuva oppiminen

Vuonna 2021 käynnistyy jatkuvan oppimisen uudistus, joka perustuu joulukuussa 2020 julkaistuihin uudistuksen linjauksiin ja tiekarttaan. Aloitamme tarkastuksen jatkuvan oppimisen uudistuksen lähtökohdista ja rahoituksesta. Lisäksi vuonna 2021 valmistuu tarkastus, jossa arvioimme ammatillisen koulutuksen uudistuksen tavoitteiden toteutumista sekä toimeenpanon ja säästöjen yhteensovittamista.

6.5 Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta

Kymmenen viime vuoden aikana tutkimus- ja kehittämis- (T&K) panostukset ovat pienentyneet noin miljardilla eurolla. Julkisen sektorin rahoitus yritysten T&K-toiminnan tukemiseen on enää 0,08 prosenttia bruttokansantuotteesta. Kuluvalle hallituskaudella kertaluontoinen TKI-rahoitus kattaa 80 prosenttia valtion TKI-toiminnan tukemiseen kohdennettavasta lisärahoituksesta. Tutkimustiedon hyödyntäminen liiketoiminnassa -tarkastuksessa arvioimme tutkimustiedon hyödyntämiseen kohdistuvaa ohjausta ja hallintaa sekä strategisella että ohjelmatasolla.

6.6 Kokonaisturvallisuus

Seuraamme keväällä 2020 alkaneen Pelastustoimen ja siviilivalmiuden suorituskyky ja suunnitteluperusteet -hankkeen etenemistä. Hanke on osa pelastustoimen uudistuksen toteutusta. Hankkeen tehtävänä on luoda kattavaa tietopohjaa pelastustoimen suunnittelun, toiminnan ennakoinnin ja johtamisen tueksi.

7 Toimiva tiedonhallinta

Toimiva tiedonhallinta vaikuttavuusalueelle kuuluvat asiat, jotka koskevat:

1. valtion taloudenhoidon yhteisiä tietovirtoja
2. valtiontasojen tietojen luotettavuutta
3. tuotantotoiminnan tuloksellisuuden kehitystä
4. konsernitiedon kehittämistä
5. valtion riskien hallintaa ja sisäistä valvontaa
6. talousarvion noudattamista.

Toimivan tiedonhallinnan vaikuttavuusalueella toteutettava tarkastus varmistaa olennaisilta osin, että valtion talousarviota noudatetaan ja valtion taloudenhoidossa on toimiva sisäinen valvonta. Vuodesta 2020 valtion taloudenhoidon laillisuuden ja talousarvion noudattamisen tarkastus toteutetaan uudistetulla toimintatavalla. Erityisesti tämä koskee vaikuttavuusalueella toteutettavaa tilintarkastusta.

7.1 Talousarvion noudattamisen ja taloudenhoidon laillisuuden tarkastuksen (tilintarkastus) kehittäminen

Tilintarkastuksella tarkastusvirasto varmentaa valtiontaloutta koskevan tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja hyvän hallinnon toteutumista. Luotettavat tiedot valtion taloudesta ja valtion taloudellisesta asemasta turvaavat julkisen talouden kestävyyttä. Tarkastusviraston asiantuntemuksen ydin ja siihen liittyvä näkemyksellisyys muodostuvat tarkastustoiminnan yhteydessä ja sen perusteella. Tarkastusvirasto tukee julkisen toiminnan uudistuksia ja muutoksia asiantuntijatoiminnalla niin tarkastusten aikana kuin hallinnon kehittämishankkeissa sekä puheenvuoroilla, artikkeleilla ja kaikella vuorovaikutuksella.

Tarkastusviraston suorittama tilintarkastus toteuttaa kaikkia tarkastusviraston strategisia vaikuttavuustavoitteita niin tarkastusmuotona kuin kysymyksenasettelullaan. Tarkastuksen ohella tilintarkastuksen keskeinen vaikuttamiskeino on asiantuntijatoiminta sekä tarkastusten aikana että kaikilla vaikuttamisen kannalta merkityksellisillä foorumeilla. Tilintarkastukseen liittyvien laajojen ja säännöllisten yhteyksien kautta tarkastusvirasto edistää hyvän hallinnon periaatteiden toteutumista ja hyvien käytäntöjen jakamista valtion taloudenhoidossa, vahvistaa eduskunnan budjetti- ja lainsäädäntövaltaa sekä tukee valtioneuvoston alaista hallintoa valtion taloudenhoidossa.

Talousarvion noudattamisen tarkastuksessa olennaisimmat tarkastuskysymykset tarkastetaan suunnittelukaudella keskitetysti. Keskitetyn tarkastuksen kriteerit määritetään yhtenäisiksi kaikille kirjanpitoyksiköille. Tarkastuksen toteuttamisessa hyödynnetään data-analytiikkaa eikä tarkastuksessa tehdä kirjanpitoyksikkökohtaisia rajauksia. Keskitetyn talousarvion noudattamisen tarkastuksen lisäksi huomioidaan virastokohtaiset erityispiirteet talousarvion toteuttamisessa ja noudattamisessa.

Valtion taloudenhoidon yhteisten tietovirtojen tarkastus on myös keskitetty olennaisilta osin. Tarkastuksen tavoitteena on, että yhteisten taloudenhoidon tietovirtojen tarkastus voidaan olennaisilta osin toteuttaa keskitetysti aina tarvitta-vaan tapahtumatarkastukseen asti. Kontrollien testaus toteutetaan yhteisten prosessien osalta sekä palvelukeskuksen tarkastuksessa että virastoissa. Tarkastuksessa ei tehdä kirjanpitoyksikkökohtaisia rajauksia.

Virastokohtainen tarkastus järjestetään suunnittelukaudella tiimitoiminnan periaatteiden mukaisesti siten, että tiimien tarkastusvastuulle tulee useita virastoja. Tavoitteena on virastokohtaisten erityispiirteiden huomioiminen myös tarkastuksen organisoinnissa. Virastokohtaisten erityispiirteiden huomioiminen tiimipohjaisen tarkastuksen organisoinnissa edesauttaa suunnittelukaudella tarkastuksen kohdistamista virastojen näkökulmasta olennaisimpiin tapahtumiin ja toimintaprosesseihin.

Tilintarkastuskertomukset annetaan suunnittelukaudella valtion tilinpäätöksestä, ministeriöiden ja muiden kirjanpitoyksiköiden tilintarkastuksesta ja eräiden rahastojen tilintarkastuksesta. Tarkastusviraston toteuttama tarkastus kattaa edelleen ministeriöt ja kirjanpitoyksiköt, joiden on lakisääteisesti laadittava tilinpäätös, eräät talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot sekä valtion tilinpäätöksen.

Tarkastuksen digitalisointia ja ohjelmistorobotiikkaa kehitetään suunnittelukaudella kaikilla tarkastuksen osa-alueilla niin, että uusia menettelyjä voidaan ottaa käyttöön tehokkaasti ja nopeasti. Tavoitteena on edelleen automatisoida tiedonsiirtoja ja kehittää analyttistä tarkastusta eri aineistoja hyödyntäen. Tilintarkastusta kehitetään tarkastuskau- della niin, että siinä voidaan hyödyntää entistä enemmän data-analytiikkaa ja sitä voidaan kohdentaa riskiperusteisesti analyttisen tarkastelun ja automatisoinnin avulla. Tässä kehittämisessä hyödynnetään muun muassa tehtävien keskitämistä niin, että manuaalista työtä saadaan entisestään vähennettyä ja keskitettyä. Tavoitteena on, että automatisoi- dulla ja keskitetyllä tarkastuksella hoidetaan merkittävä osa tilinpäätöslaskelmien ja niiden liitteenä annettavien tieto- jen varmentamisesta.

Data-analytiikan kehittäminen tarkastuksen tarpeisiin toteutetaan tiiviissä yhteistyössä tarkastusmenetelmien ja tar- kastuksen organisoinnin kehittämisen kanssa. Tarkastuksen uudella organisoinnilla tuetaan sitä, että data-analytiikan kehittämisen hyödyt voidaan ottaa osaksi toimintatapoja mahdollisimman tehokkaasti. Tilintarkastuksen standardien mukainen metodologia toimii erittäin hyvin myös data-analytiikan avulla toteutettavassa tilintarkastuksessa.

Tilintarkastuksen kehittämistyön yhteydessä käynnistetään tietojärjestelmän kehityshanke. Tietojärjestelmään on ta- voitteena koota tarkastusprosessi kokonaisuudessaan ja keskeisimmät siihen liittyvät työvaiheet ja työohjeet. Tietojär- jestelmällä voidaan myös hallita tilintarkastuksen tiimien keskinäistä työnjakoa.

7.2 Valtion taloudenhoidon yhteiset tietovirrat

Valtion taloudenhoidon yhteiset tietovirrat käsittävät yhteiset määritellyt valtion taloudenhoidon prosessit. Näitä prosesseja ovat tarpeesta maksuun, tilauksesta perintään, kirjauksesta tilinpäätökseen, palkkahallinto ja matkustus. Prosessit ovat pääosin yhtenäisiä kaikissa valtion virastoissa, ja niitä hoidetaan yhtenäisillä tietojärjestelmillä. Keskeisenä toimijana yhteisissä prosesseissa on valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus. Tältä osin tarkastus tullaan keskittämään olennaisilta osin aina tarvittavaan tapahtumatarkastukseen saakka.

Tarkastuksen tavoitteena on tuottaa riittävä määrä asianmukaista tilintarkastusevidenssiä kirjanpitoyksikkökohtaisten tilinpäätösten oikeellisuudesta siltä osin kuin tilinpäätöstapahtumat muodostuvat yhteisissä prosesseissa: tavoitteena on muodostaa kohtuulliseen varmuuteen perustuva kannanotto asianomaisista tilinpäätöseristä tai niiden assertioista. Tämän lisäksi tavoitteena on varmistua siitä, että sisäinen valvonta on järjestetty asianmukaisesti ja annettuja säännöksiä on noudatettu.

Yhteisten prosessien tarkastus suunnitellaan olennaisuuden ja riskin perusteella siten, että tarkastuksella voidaan vastata tehokkaasti tunnistettuihin riskeihin ja siten varmistaa, että prosessit ja niissä käytettävät tietojärjestelmät ovat säännönmukaisia ja että tilinpäätösinformaatioon liittyvä sisäinen valvonta on asianmukaista ja riittävää. Yhteisiin prosesseihin kohdistuvalla tarkastuksella vähennetään kokonaisuutena palvelukeskuksen ja sen asiakkaina olevien kirjanpitoyksiköiden tilintarkastuskertomusten lausuma-alueisiin sisältyvää tarkastusriskiä.

Yhteisten prosessien tilintarkastusta kehitetään suunnittelukaudella yhteisten prosessien tarkastustiimissä sekä erillisessä tilintarkastuksen kehittämisprojektissa. Tämä edellyttää osaltaan tilintarkastuksen menettelytapojen jatkuvaa uudistamista.

Valtionaputoiminnan on oltava vaikuttavaa, ja sen vaikuttavuutta on arvioitava jatkuvasti. Tämä on eräs keskeinen vaatimus, joka koskee sekä valtionapuviranomaista että valtionapua saavia yhteisöjä. Merkittävä vuosittainen avustuskonaisuus muodostuu rahapelitoiminnan tuottojen kautta jaettavista avustuksista. Rahapeli tuotot ovat alentuneet vuosittain, minkä vuoksi avustuksia on mahdollisesti tarpeen priorisoida uudella tavalla. Tällöin avustusten vaikuttavuuden tulisi olla keskeinen kriteeri avustusten myöntämisessä.

7.3 Valtiontason tietojen luotettavuus ja konsernitiedon kehittäminen

Tilintarkastuksen keinoin on tarkastettu vuosittain kirjanpitoyksikkökohtaiset tilinpäätöslaskelmat. Suunnittelukaudella tarkastus toteutetaan edelleen ilman kirjanpitoyksikkökohtaisia rajauksia, mutta tarkastuksen organisointia ja toteutus tapaa kehitetään. Tarkastus toteutetaan aiempaa enemmän valtion tilinpäätöksen lähtökohdista. Tarkastusta kohdennetaan voimakkaasti olennaisuuden ja riskin perusteella.

Valtion tilinpäätöslaskelmat on tarkastettu vuosittain ja tarkastusta jatketaan edelleen. Valtion tilinpäätöslaskelmien tietosisältö muodostuu jatkossakin kirjanpitoyksikköjen tilinpäätöslaskelmista, jolloin niiden luotettavuus ratkaisee myös valtion tilinpäätöslaskelmien oikean ja riittävän kuvan. Olennaisia tase-eriä puuttuu edelleen kirjanpitoyksiköiden ja valtion taseesta. Merkittävin erä on puolustusmateriaali. Lisäksi taseesta puuttuu osa kansallisuusomaisuudesta. Tältä osin valtiotason tietojen luotettavuutta ja tietosisältöä kehitetään edelleen.

Valtiokonsernista ei laadita konsernitilinpäätöstä. Valtion eri toimijoiden sisäiset transaktiot ovat olennaisia. Näitä ovat paitsi virastojen väliset tapahtumat mutta myöskin valtion ja sen määräysvallassa olevien yhteisöjen väliset tapahtumat. Suunnittelukaudella tuetaan tarkastusviraston rooliin soveltuvalla tavalla konsernitiedon kehittämiseen liittyviä hankkeita sekä varaudutaan myöskin konsernitiedon tarkastukseen. Yhtenäinen taloustieto valtiokonsernista parantaisi osaltaan kokonaisuuden hallintaa myös toiminnallisella tasolla.

Valtion pitkäkestoisista vastuista merkittävän erän muodostavat valtion vastattaviin eläkkeisiin liittyvät vastuut. Valtion talousarviossa eläkemenot ovat merkittävä menoerä. Tarkastuksen tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva siitä, miten eläkkeitä hallinnoidaan valtion välittömän taloudenhoidon ulkopuolella. Lisäksi tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva muiden kuin valtiotoimijoiden ohjauksesta ja siitä, miten se eroaa valtion ohjauksesta. Tavoitteena on myös koota kokonaisarvio valtion pitkän aikavälin eläkevastuista. Tarkastuksessa selvitetään, miten valtion taloudessa on valmistauduttu talousarviosta vuosittain rahoitettavien eläkevastuiden kasvuun. Lisäksi varmistetaan, että eläkelaitoksille ja -yhtiöille ulkoistettu valtionvarojen käyttö on asianmukaisesti säänneltyä, valvottua ja laillista.

7.4 Talousarvion noudattaminen

Valtion talousarvion noudattamisessa on kyse siitä, että talousarvio on laadittu sitä koskevien säädösten ja määräysten mukaisesti ja että määrärahat, tuloarviot sekä talousarviomenot ja -tulot käytetään hallinnossa talousarvion ja sitä koskevien säädösten ja määräysten mukaisesti.

Valtion talousarviota sovellettaessa tulee olla tietoinen kulloinkin voimassa olevasta talousarviosta ja sitä koskevista keskeisistä säännöksistä. Vuoden aikana tulee seurata talousarvioon tulevia muutoksia, kuten eduskunnan antamia lisätalousarvioita, arviomäärärahojen ylityslupia, tilijaottelun muutoksia ja mahdollisia jakamattomien määrärahojen myöntökirjeitä käyttötarkoituksineen sekä keskeisten valtion talousarviota koskevien säädösten mahdollisia muutoksia. Tarkastuksella edistetään talousarvion tuntemusta valtionhallinnossa keskeisenä ohjausasiakirjana.

Talousarvion noudattamisen tarkastuksessa kiinnitetään huomiota erityisesti

- keskeisten talousarvion periaatteiden noudattamiseen
- brutto- ja nettobudjetoitua koskevien säädösten noudattamiseen
- momenttien käyttötarkoitukseen
- määrärahalajeihin, määrärahojen ylittämiseen ja siirtämiseen
- menojen ryhmittelyyn
- talousarvion perusteluihin ja niiden sanamuotoihin
- valtuuksien budjetointiin
- menojen ja tulojen sekä valtuuksien kohdentamiseen varainhoitovuoteen kuuluviksi.

Tarkastuksen keinoin on selvitetty valtion talousarvion yhtenäisyyttä ja selkeyttä budjetoitikäytäntöjä. Tarkastuksen jälkiseuranta toteutetaan valtion vuoden 2022 talousarvion laadinnan yhteydessä.

7.5 Valtion riskien hallinta ja sisäinen valvonta

Uusien digitaalisten tekniikoiden käyttö, käyttöönotto ja hyödyntäminen sekä nopeat toimintaympäristön muutokset tieto- ja viestintäteknologiassa edellyttävät nopeita ratkaisuja, selkeitä toimintamalleja ja vastuunjakoa ja tulevan tilanteen ennakkointia. Nykyisen ohjausmallin ongelma on, ettei sillä pystytä vastaamaan riittävän nopeasti ja ajantasaisesti esille tuleviin haasteisiin ja riskeihin, jotka uusien menetelmien ja tekniikoiden myötä kasvavat sekä todennäköisyydeltään että olennaisuudeltaan. Uudet tekniikat ja menetelmät tuovat mukanaan myös merkittäviä ja uudenlaisia riskejä ja uhkia muun muassa tieto- ja kyberturvallisuuteen ja tietosuojaan liittyen. Näiden riskien ja uhkien hallinta on jatkossa entistä tärkeämpää.

Taloudenhoidon tuloksellisuuden ja valtion tulokertymän näkökulmasta on aivan keskeistä, että verotusmenettelyprosessi on toimiva ja tehokas. Tuloksellisuuteen liittyy myös prosessin automatisointi ja toisaalta huolehtiminen siitä, että säädettyjä veroja kerätään oikea määrä ja oikeaan aikaan. Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylaki on ollut voimassa vuodesta 2017 alkaen, eikä siihen ole kohdistunut tarkastuksia. Verohallinnossa on vuodesta 2013 alkaen ollut käynnissä valmisohjelmistouudistus (Valmis-hanke). Hanke päättyy vuonna 2020, jolloin kaikki verotuksen tietojärjestelmät on korvattu uudella yhtenäisellä tietojärjestelmällä. Järjestelmä kattaa kaikki verolajit.

Myös valtionhallinnon niukkenevat resurssit muodostavat monenlaisia riskejä digitaalisen kyvykkyyden kannalta. Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisen kannalta hallinto kärsii osaamisen epätasaisesta jakautumisesta. Hallinnon mahdollisuudet uudistaa osaamistaan laajasti ovat rajalliset. Jos resursointia tai mahdollisia puutteita nykyisessä osaamisessa yritetään korjata ulkoistamalla, on olemassa riski, että ulkoistetaan väriä asioita tai väärällä tavalla.

Valtionhallinto on enenevässä määrin riippuvainen tieto- ja viestintäteknologiasta ja lähes kaikki valtionhallinnon toiminnot hoidetaan digitaalisia menettelyjä ja tekniikoita käyttäen. Tarkastuksessa on käynyt ilmi, että järjestelmiä siirretään keskeneräisenä tuotantoon, mikä ilmenee muun muassa kontrollien keskeneräisyytenä. Samoin eräänä riskinä on valtionhallinnon osaaminen ja kyky tilata suuria tietojärjestelmähankeita ja valvoa niiden toteutusta, mikä voi ilmetä muun muassa tietojärjestelmän käyttöönoton olennaisena viivästyksenä, kustannusarvion merkittävänä ylityksenä sekä järjestelmän osittaisena vanhanaikaisuutena jo käyttöönottohetkellä.

Virastokohtaisessa tarkastuksessa käydään aina läpi valtion taloudenhoidon keskeiset tietojärjestelmät ja tarkastusta suunnataan vuosittain olennaisimpiin tietojärjestelmiin.

8 Valvontatoiminta: Finanssipolitiikan valvonta

Finanssipolitiikan valvonnan perimmäisenä tavoitteena on varmistaa, että finanssipolitiikka ja sen valmistelu edistävät julkisen talouden kestävyttä. Valvonnalla varmennetaan finanssipolitiikan tavoitteiden asettamista sekä arvioidaan sääntöjen noudattamista ja tavoitteiden saavuttamista. Valvonnalla varmennetaan myös finanssipolitiikan pohjana käytettävien ennusteiden luotettavuutta. Yhtenä tavoitteena on edistää sääntöjen läpinäkyvyyttä ja ymmärrettävyyttä.

Finanssipolitiikan riippumattomasta valvontatehtävästä säädetään finanssipoliittisessa laissa (869/2012), valtioneuvoston asetuksessa julkisen talouden suunnitelmasta (120/2014) sekä Euroopan unionin vakaussopimuksessa ja sen korjausmekanismin yhteisissä periaatteissa (KOM (2012) 342), EU:n budjettikehysdirektiivissä (2011/85/EU) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) No 473/2013.

8.1 Säännölliset valvontatehtävät

Valvontatyö kohdennetaan ensisijaisesti säädöspohjaisiin tehtäviin. Niihin kuuluu arvio finanssipoliittisen lain ja sen nojalla annetun, julkisen talouden suunnitelmaa säätelevän asetuksen noudattamisesta, mikä pitää sisällään arvion julkisen talouden rahoitusasematavoitteiden saavuttamisesta. Tehtäviin lukeutuu myös finanssipoliittiseen lakiin sisältyvän korjausmekanismin valvonta. Säädöspohjainen valvontatehtävä käsittää myös talouspolitiikan pohjana käytettyjen makro- ja julkisen talouden ennusteiden luotettavuuden säännöllisen arvioinnin. Säännöllinen valvonta koskee julkisen talouden suunnitelman laadintaa ja toteutusta sekä valtiontalouden kehysten noudattamista. Lisäksi valvonta tekee arvion EU:n vakaus- ja kasvusopimuksen säännösten noudattamisesta.

Valvonta tekee julkisia arvioita ja kannanottoja finanssipolitiikan tavoitteiden saavuttamisesta, sääntöjen noudattamisesta, toimenpiteiden vaikutuksista sekä valtiovarainministeriön ennusteiden luotettavuudesta.

8.2 Toiminnan painopisteet ja raportointi suunnittelukaudella

Suunnittelukaudella painottuu finanssipoliittisten toimien vaikutusten arviointiin käytettävien menetelmien ja välineiden kehittäminen, ja tavoitteena on edelleen vahvistaa itsenäisen analyysin osuutta raportoinnissa. Alkaneen vaalikauden 2019–2022 tavoitteiden kannalta keskeistä on hallituksen työllisyystoimien arviointi. Kehittämishankkeissa tarkastellaan julkisen talouden makromallintamisen sekä mikrosimuloinnin käytettävyyttä. Työssä hyödynnetään tarvittaessa myös ulkoisia tutkimustoimeksiantoja.

Finanssipolitiikan sääntöjen ja mitoituksen kannalta keskeisen talouden tuotantokuilun arvioihin liittyvää epävarmuutta tuodaan esiin ja tarkastellaan vasten vaihtoehtoisten menetelmien antamia tuloksia. Vuonna 2021 tarkastusvirasto vahvistaa tarkastusvirastossa kehitetyn suhdannetilän vaihtoehtoisen kuvaustavan eli suhdannetilän lämpökartan ja siitä johdetun yhdistelmäindikaattorin näkyvyyttä.

Tarkastusviraston toteuttamasta finanssipolitiikan valvontatehtävästä vuonna 2020 aloitettua ulkoista arviota jatketaan vuonna 2021. OECD:n toteuttamaa arviota hyödynnetään toiminnan kehittämisessä.

Vuonna 2021 on koronakriisin takia voimassa edelleen poikkeuslauseke, jonka myötä EU:ssa sallitaan poikkeamat EU:n finanssipoliittisten tavoitteiden saavuttamisesta. Tämän takia tarkastusvirasto ei vuonna 2021 arvioi vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevän osan noudattamista EU:n finanssipoliittisen sopimuksen mukaisella tavalla. Toukuussa 2021 julkaistavan finanssipolitiikan valvonnan arvion painopisteenä on kevään 2021 julkisen talouden suunnitelman sisällön sekä hallituksen työllisyystoimien etenemisen arvio. Joulukuussa 2021 julkaistaan finanssipolitiikan valvonnan laajempi raportti eduskunnalle annettavana erilliskertomuksena. Koronakriisin takia valvonnan arvioissa käsitellään säännöllisesti hallituksen taloudellisia toimia kriisin talousvaikutusten lieventämiseksi, minkä lisäksi tullaan kiinnittämään huomiota julkisen talouden vakauttamiseen ja velkakestävyyyteen koronakriisin jälkeen. Molemmissa raporteissa arvioidaan julkisen talouden suunnittelun ja valtion talousarvioesityksen pohjana olevan VM:n talousennusteen realistisuutta.

Finanssipolitiikan valvonnan päähavainnot raportoidaan kahdesti vuodessa. Normaalitylanteessa keväällä tehtävä raportti keskittyy jälkikäteistarkasteluun vakaus- ja kasvusopimuksen ja menokehysten noudattamisesta, julkisen talouden suunnitelman laadintaan sekä ennusteiden realistisuuden arviointiin. Loppuvuonna eduskunnalle annettavassa erilliskertomuksessa arvioidaan julkisen talouden hoitoa, ennakoivasti vakaus- ja kasvusopimuksen noudattamista sekä kansallisten sääntöjen ja tavoitteiden saavuttamista talousarvioesityksen valossa. Vuoden 2022 lopussa tehtävään

erilliskertomukseen kootaan vaalikautta koskevat finanssipolitiikan valvonnan sekä tarkastuksen havainnot. Valtiovarainministeriön ennusteiden luotettavuudesta raportoidaan säännöllisesti noin kahden vuoden välein. Seuraava, julkisen talouden ennusteisiin keskittyvä erillisraportti julkaistaan vuonna 2021.

9 Valvontatoiminta: Vaali- ja puoluerahoituksen laillisuusvalvonta

Valtiontalouden tarkastusvirasto on poliittisesti riippumattomana toimijana uskottava ja tasapuolinen valvontaviranomainen vaali- ja puoluerahoitusasioissa. Valvonnalla voidaan ehkäistä ja havaita puoluelain ja vaalirahoituslain vastaisia rahoitusmenettelyitä ja näin vaikuttaa puolue- ja vaalirahoituksen tosiasialliseen lainmukaisuuteen. Valvonta mahdollistaa epäasiallisen rahoituksen havaitsemisen.

Tehtävät jakaantuvat lainsäädännön perusteella ilmoitusten vastaanottamiseen ja julkaisemiseen, ilmoitusvelvollisille viestimiseen, vastaanotettujen asiakirjojen oikeellisuuden varmentamiseen ja toimiin, joilla varmennetaan lainsäädännössä mainittujen rajoitteiden noudattamista. Asiakirjahallintoon ja ilmoitusten julkaisemiseen liittyvät tehtävät toteutetaan tätä varten rakennetussa tietojärjestelmässä.

Vaali- ja puoluerahoituksen valvontatehtävä on vakiintunut osaksi tarkastusviraston toimintaa. Tehtävä on puoluelaisissa säädettyiltä osin luonteeltaan pysyvä ja edellyttää vakinaisia resursseja. Vaalirahoituslaissa säädettyiltä osin tehtävä on vaalikohtainen mutta prosessina säännöllisesti toistuva. Jälki-ilmoitusmenettelyyn liittyvät tehtävät edellyttävät resursseja vaalittominakin vuosina.

9.1 Valvonnan kohdentaminen

Puoluelain (10/1969, muutettu 683/2010) ja ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain (273/2009) mukaan tarkastusviraston tehtävänä on vastaanottaa ilmoitusvelvollisten tekemiä vaalirahoitusilmoituksia ja valvoa niiden oikeellisuutta. Vuoden 2016 alusta tarkastusvirasto on valvonut myös puolueille myönnettävän valtionavustuksen käyttöä.

9.2 Kehittämisen painopisteet

Oikeusministeriön asettama puolue- ja vaalirahoituslainsäädännön kehittämistyöryhmä aloitti työskentelynsä 2019, ja sen toimikausi kestää toukokuuhun 2021. Työryhmässä tarkastusvirastolla on kaksi pysyvän asiantuntijan paikkaa. Kehittämisessä huomioidaan mahdolliset lainsäädäntömuutokset. Valvonnassa käytettävä tietojärjestelmä uudistetaan siten, että myös maakuntavaalien vaalirahoitusilmoitukset voidaan vastaanottaa. Puolueiden piirijärjestöjen tarkastaminen perustuu mahdollisimman pitkälti sähköisiin aineistoihin.

9.3 Puolue- ja vaalirahoituksen valvontasuunnitelma vuosille 2021–2025

Valvontakertomuksien sisällöstä ja aikataulusta on olennaisilta osin säädetty puoluelaisissa ja vaalirahoituslaissa. Lainsäädännön edellyttämät raportointivaatimukset täytetään. Raportoinnissa pyritään tuomaan esiin näkemyksiä lainsäädännön toimivuudesta.

Eduskunnalle raportoidaan vaalirahoituslain nojalla seuraavasti:

- Kuntavaaleista 2021 raportoidaan joulukuussa 2021
- Eduskuntavaaleista 2023 raportoidaan joulukuussa 2023
- Presidentinvaaleista 2024 raportoidaan syyskuussa 2024
- Europarlamenttivaaleista 2024 raportoidaan helmikuussa 2025
- Kuntavaaleista 2025 raportoidaan joulukuussa 2025.

Maakuntavaalien mahdollisuus vuonna 2022 huomioidaan suunnittelussa.

Eduskunnalle raportoidaan puoluelain nojalla seuraavasti:

- Vuoden 2021 valvontatoiminta raportoidaan maaliskuussa 2022
- Vuoden 2022 valvontatoiminta raportoidaan maaliskuussa 2023
- Vuoden 2023 valvontatoiminta raportoidaan maaliskuussa 2024
- Vuoden 2024 valvontatoiminta raportoidaan maaliskuussa 2025.

10 Tarkastus- ja valvontatoiminnan digitalisaatio

Tarkastusvirasto on käynnistänyt strategiansa mukaisen digitalisaation kehittämisohjelman vuosille 2021–2023. Sen tavoitteena on tuotteistaa digitaalisia ja data-analytiikan ratkaisuja, jotka vapauttavat asiantuntijoidemme aikaa itse tarkastustyöhön projektien kaikissa vaiheissa – aina suunnittelusta toteutukseen ja siihen, kun tarkastustieto saatetaan asiakas- ja sidosryhmiemme käyttöön.

Ohjelma jakautuu neljään osa-alueeseen, joista ensimmäiseksi on priorisoitu tiedolla johtaminen sekä digitaalisen perustan rakentaminen. Tavoitteita aletaan toteuttaa asteittain vuoden 2021 alusta.

10.1 Kehitämme tiedolla johdettua tarkastustoimintaa

Tavoitteenamme on määritellä, miten voimme tukea asiantuntijoidemme työtä digitaalisilla ja data-analytiikan palveluilla tarkastuksissa, joissa yhdistyvät tarkastusviraston eri tarkastuslajit. Tätä varten aloitamme vuoden 2021 aikana yhdessä tarkastuksen asiantuntijoiden ja valittujen asiakas- ja sidosryhmien kanssa digitaalisen tarkastuksen konseptointityön. Konsepti tuodaan asteittain osaksi toimintaamme digitaalisen kehittämisen mallin ja salkunhallinnan kautta.

Tavoitteena on aidosti virtaviivaistaa keskeiset tarkastusprosessit ja niihin liittyvät tukiprosessit alusta loppuun. Virtaviivaistaminen suunnitellaan ja toteutetaan asteittain. Samalla edistämme yhteisen tarkastusjärjestelmän eli tuotteistamiemme digitaalisten ja data-analytiikan työkalujen käyttöönottoa tarkastuksissamme.

Tarkastusten ja niiden suunnittelun tiedolla johtamisen ja digitalisoinnin rinnalla kehitämme koko tarkastusviraston toiminnan tiedolla johtamista: kehitämme tarkastusviraston johdon käyttöön data-analytiikkaa ja raportointia, josta saatavan tiedon pohjalta voimme suunnitella ja toimeenpanna tarkastusprojektejamme vaikuttavasti.

10.2 Vahvistamme tiedon- ja datanhallinnan kehittämistä sekä digitalisoinnin teknistä perustaa

Aloitamme digitaalisen perustan rakentamisen kolmesta kokonaisuudesta. Ensinnäkin jalkautamme digitaalisen kehittämisen ja muutoksenhallinnan toimintamallin ja otamme käyttöön sitä tukevat uudet roolit ja tukitietojärjestelmät. Näin luomme rakenteen, joka varmistaa, että kehittäminen etenee hallitusti kokonaisuutena. Kehitämme digitalisaatiossa tarvittavaa osaamista toisaalta tunnistamalla, mitä osaamista digitaalinen muutos vaatii eri rooleissa, ja toisaalta tarjoamalla henkilöstöllemme mahdollisuuden kehittyä käytännön projekteissa.

Toiseksi jatkamme tietoarkkitehtuurimme kehittämistä nykyisen tiedonhallintamallimme ja toimintamme tarpeiden pohjalta. Tuomme olemassa olevat tietovarannot tarkastustoiminnan kannalta paremmin hyödynnettävään muotoon ja varmistamme tiedonhallintaprosessit ja roolit, joiden avulla käsittelemme tietoa vaatimusten mukaisesti ja hallitusti. Kehitämme ja laajennamme mahdollisuuksia hyödyntää ja jalostaa hallinnon tietoa ja muuta ulkoista tietoa, jota tarkastus- ja valvontatoimintamme tarvitsee.

Kolmanneksi laadimme tarkastusviraston digitaalisen ja data-analytiikkapalveluiden tavoitearkkitehtuurin ja aloitamme sen toimeenpanon vastaten niihin tarpeisiin, jotka ovat tärkeimpiä toimintamme näkökulmasta.

Digitaalisen kehittämisen tueksi hankimme tarvittavat ulkoiset kumppanit. Kun olemme ensin luoneet tarkastusvirastolle vahvan digitaalisen perustan, jatkamme sen varaan tulevina vuosina hallitusti strategiaamme mukaista digitalisointia, jotta voimme tuottaa vaikuttavaa tarkastustietoa todennetusti ja tietoturvallisesti.

11 Kansainvälinen toiminta

Kansainvälisen yhteistyön ja vuorovaikutuksen kautta tarkastusvirasto pystyy työssään hyödyntämään muiden tarkastusvirastojen kokemuksia ja jakamaan osaamistaan. Tämä tukee ulkoisen tarkastuksen ja valvonnan tehokasta toteuttamista ja kehittämistä ja luo siten edellytyksiä julkisen talouden ja hallinnon kestäväälle uudistumiselle kansallisesti ja kansainvälisesti.

Painopisteet tarkastusviraston kansainvälisessä tarkastusyhteistyössä suunnitelmakaudella 2021–2025 ovat:

- tarkastustyön vaikuttavuus sekä ylimpien tarkastusviranomaisten rooli julkishallinnon uudistusten ja kestäväen taloudenhoidon edistämisessä
- digitalisaatio ja data-analytiikka
- YK:n Agenda 2030:n kestäväen kehityksen tavoitteet
- ympäristötarkastus
- uusiin ja ajankohtaisiin aihepiireihin (emerging issues) vastaaminen, esimerkiksi pandemia- ja ilmastokriiseihin liittyvien toimien tarkastuksessa tarvittavan vertaistiedon jakaminen ja kyvykkyyksien kehittäminen.

Tarkastusvirasto osallistuu monipuolisesti näitä teemoja koskeviin yhteistyöprojekteihin sekä jakaa eri keinoin tietoa ja kokemuksia ulkoisen tarkastuksen yhteiskehittämisen periaatteen mukaisesti.

Tarkastusviraston kansainvälisen yhteistyön ydintehtäviin kuuluu ulkoisen tarkastuksen standardien ja ohjeistuksen (INTOSAI Framework of Professional Pronouncements) kehittäminen, mihin se osallistuu ylimpien tarkastusviranomaisten kansainvälisessä kattojärjestössä INTOSAIssa (International Organization for Supreme Audit Institutions). Tarkastusvirasto osallistuu myös Euroopan unionin taloudenhoidon ulkoisen tarkastuksen ja riippumattoman finanssipolitiikan valvonnan kansainväliseen tarkastus- ja valvontayhteistyöhön sekä toimii Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kansallisenä yhteistyöviranomaisena.

Valtiontalouden tarkastusvirasto toimii vuosina 2021–2025 INTOSAI:n ympäristötyöryhmän (Working Group on Environmental Auditing, WGEA) puheenjohtajana. Tarkastusvirastossa toimii tämän INTOSAI:n suurimman työryhmän (76 osallistujamaata) sihteeristö, joka vastaa työryhmän käytännön asioista sekä työohjelman toimeenpanosta. Tarkastusvirasto osallistuu suunnittelukaudella myös useisiin muihin INTOSAI:n työryhmiin, joiden aiheita ovat muun muassa julkisen velan tarkastus, Big Data, rahoitusmarkkinat ja sääntelyuudistukset, SDG-tavoitteet ja niiden indikaattorit sekä se, miten tiede ja teknologia vaikuttavat tarkastukseen.

Huhtikuuhun 2021 saakka tarkastusvirasto on jäsenenä Euroopan ylimpien tarkastusviranomaisten yhteistyöjärjestön EUROSAln (European Organisation of Supreme Audit Institutions) hallintoneuvostossa. Tarkastusvirastolla on vastuu tulevaisuuteen katsovien ajankohtaisten aiheiden kokonaisuudesta (Emerging issues and forward thinking), ja se toimii varapuheenjohtajana kahdessa kokonaisuuteen kuuluvassa covid-19-liitännäisessä projektiryhmässä: Auditing the Response to the Covid-19 Pandemic ja Preparing for future risks and climate crisis. Tarkastusvirasto osallistuu myös EUROSAln ympäristötarkastuksen, tarkastusetiikan ja IT-tarkastuksen työryhmiin.

EU-yhteistyön (EU Contact Committee) puitteissa tarkastusvirasto on puheenjohtajana finanssipolitiikan tarkastuksen verkostossa ja osallistuu muun muassa pankkiunionityöryhmän toimintaan. Lisäksi tarkastusvirasto osallistuu aktiivisesti pohjoismaiseen yhteistyöhön sekä toimii pohjoismaisissa covid-19- ja ennakoitiverkostoissa.

Tarkastusvirastolla on monenkeskinen yhteistyösopimus data-analytiikassa Hollannin, Iso-Britannian, Norjan, Saksan ja Brasilian kanssa sekä kahdenkeskisiä yhteistyösopimuksia muun muassa Bhutanin tarkastusviraston kanssa. Tarkastusvirasto toimii ulkoisen tilintarkastajan tehtävissä Itämeren suojelukomissio HELCOMissa, Euroopan eteläisessä observatoriossa ESOSsa ja Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskuksessa CERNissa. Lisäksi tarkastusvirastolla on yhteistyötä kansainvälisten järjestöjen, kuten YK:n, EU:n komission ja OECD:n, kanssa.

12 Henkilöstöpolitiikan kehittämisen painopisteet

Henkilöstöpolitiikka perustuu tarkastusviraston arvoihin, ja sillä toteutetaan tarkastusviraston strategiaa. Henkilöstöpolitiikan painopisteenä ja tavoitteena on osaava ja hyvinvoiva henkilöstö. Henkilöstöpolitiikka määrittää tarkastusviraston henkilöstöjohtamisen ja henkilöstön kehittämisen vision ja tahtotilan. Se luo edellytykset suunnitelmalliselle ja pitkäjänteiselle henkilöstöjohtamiselle. Henkilöstöpolitiikka perustuu tarkastusviraston arvoihin, muodostaa periaatteet henkilöstöasioiden hoitamisen lähtökohdiksi ja kertoo viraston henkilöstöjohtamisen toimintaperiaatteet.

Osaamisen johtamisella huolehditaan siitä, että tarkastusvirastossa on sen tehtävien ja strategian toteuttamisen edellyttämä osaaminen. Jotta henkilöstö voi omaksua uusia työtapoja ja uuden toimintakulttuurin sekä kasvattaa digitaalista kyvykkyyttään, tulee tarkastusviraston sitoutua laaja-alaisesti osaamisen kehittämisen toimenpiteisiin ja resursointiin. Osaamisen johtamiseen kuuluvat jokaisen kanssa vuosittain käytävät oppimiskeskustelut ja niiden pohjalta suunnitellut ja toteutettavat osaamisen kehittymistä tukevat toimenpiteet. Jokainen virastolainen vastaa tehtäviensä vaatiman ammattitaidon ja osaamisen ylläpitämisestä ja kehittämisestä. Keskeisenä osaamisen kehittämisen muotona on työssä oppiminen eri projekteissa työskentelemällä ja oman osaamisen jakaminen. Henkilöstölle tarjotaan lisäksi monipuolisia

mahdollisuuksia osallistua sekä ammatillisia valmiuksia että työyhteisövalmiuksia ylläpitäviin ja kehittäviin koulutuksiin ja valmennuksiin.

Tarkastusviraston strategisen muutoksen ytimessä on viraston yhteiskunnallisen vaikuttavuuden lisääminen yhtenäisillä toimintatapoja ja lisäämällä henkilöstön keskinäistä vuorovaikutusta. Projekteissa hyödynnetään joustavasti viraston koko henkilöstön osaamista. Tiimeissä tapahtuva projektityöskentely edellyttää tiimityö- ja tiiminjohtamistaitoja, projektiosaamista, valmentavan johtamiskulttuurin omaksumista sekä kykyä systeemiseen ajatteluun. Henkilöstön potentiaalia ja osaamisen kehittymistä tuetaan strategian mukaisesti, suunnitelmallisesti, pitkäjänteisesti ja kestävällä tavalla. Kehittymiseen investoidaan etenkin strategisesti kriittisillä alueilla.

Henkilöstön osaamisen hallinnan ja työssä onnistumisen tukemisessa korostuvat jatkuva keskustelu tavoitteista ja kehittämisestä, palautteen antaminen sekä valmentava johtaminen. Valmentavalla johtamisella pyritään lisäämään vuorovaikutusta ja siten autetaan henkilöstöä työskentelemään tavoitteellisesti ja saavuttamaan työn tavoitteet. Osaamisen hallinnan ja kehittymiskeskustelujen tueksi otetaan käyttöön uusi osaamisen hallinnan järjestelmä.

Tarkastusviraston henkilöstösuunnittelun ja uusien rekrytointien painopisteenä ovat strategiset osaamistarpeet. Periaatteena on, että ulkoisilla rekrytoinneilla täytetään sellaisia osaamisen tarpeita, joita ei voida hoitaa henkilöstökoulutuksella, sisäisillä tehtäväkierroilla tai tehtävien uudelleenjärjestelyllä. Eläköitymisten, virkavapaiden tai muiden henkilöstömuutosten mahdollistamien ulkoisten rekrytointien painopisteenä on viraston tehtävien suorittamiseksi tarvittavan uuden osaamisen hankinta. Tarkastusviraston aiemmasta toimintatavasta poiketen ulkoisissa rekrytoinneissa voidaan jatkossa käyttää koeaikaa.

Henkilöstön motivaatio ja hyvinvointi ovat keskeisessä asemassa. Tarkastusviraston työhyvinvoinnin kehittämiseksi virastossa on otettu käyttöön VMBaro-työhyvinvointikysely. Kyselyn tuloksia hyödynnetään, kun henkilöstön kanssa laaditaan yhteistyössä työhyvinvoinnin kehittämissuunnitelma. Suunnittelukaudelle valitaan muutamia konkreettisia kehittämistoimenpiteitä ja suunnitelman toteutumista seurataan uusimalla kysely vuosittain. Lisäksi työyhteisön hyvinvointia tullaan seuraamaan reaaliaikaisilla työilmapiirikyselyillä. Työkyvyn ylläpitämiseksi jatketaan aktiivisen tuen mallin mukaista toimintaa varhaisten työkykyriskien tunnistamiseksi ja riskien vähentämiseksi. Henkilöstön tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu varmistetaan päivitetyn tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman mukaisilla toimenpiteillä.

Henkilöstöpolitiikan tavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti johdon ja henkilöstöjärjestöjen kvartaalitapaamisissa. Seurannassa ja arvioinnissa tarkastellaan kaikkia henkilöstöpolitiikan teemoja.

13 Osaamisen kehittämisen painopisteet

Osaamisen kehittäminen on nostettu strategiakauden yhdeksi painopisteeksi. Osaamisen kehittämällä tähtäämme siihen, että saamme valmiuksia tehdä asioita uudella tavalla ja näin luoda strategiaamme mukaista uudenlaista organisaatiokulttuuria.

Toimintaympäristön muutokset ja tarkastusalan vaatimukset siirtävät osaamisen kehittämisen painopistettä kohti laajempia ja monipuolisia osaamispolkuja. Vuoden 2020 aikana määrittelimme toimintamme kannalta keskeiset kriittiset osaamisalueet, joiden kautta varmistamme, että meillä on riittävä osaaminen ja kyky toimia nyt ja tulevaisuudessa. Tarkastusviraston 12 kriittistä osaamisaluetta ovat:

1. Analytiikka- ja aineisto-osaaminen
2. Julkishallinnon tuntemus
3. Julkisen talouden osaaminen
4. Riskien hallinnan osaaminen
5. Tietojärjestelmä- ja digitalisaatio-osaaminen
6. Tarkastusosaaminen
7. Vaikuttamis- ja verkosto-osaaminen
8. Projektityön osaaminen
9. Vuorovaikutus- ja tiimityötaidot
10. Valmentavan johtamisen taito
11. Systeemiajattelun taito
12. Strategisen ajattelun ja toiminnan taito

Kriittisiä osaamisalueita käytetään keikkona henkilöstön osaamisen kehittämässä. Vuonna 2021 virastotason osaamisen kehittämisen painopisteinä ovat

- digikyvykkyyden kehittäminen, johon sisältyy muun muassa analytiikka- ja aineisto-osaamisen sekä tietojärjestelmä- ja digitalisaatio-osaamisen kehittäminen
- uuden toimintamallin mukaisen toiminnan vahvistaminen, johon sisältyy muun muassa projektityön osaamisen syventäminen sekä oman työn ja itsensä johtamisen taidon kehittäminen
- vaikuttamis- ja verkosto-osaaminen
- systeemiajattelun taito.

Uudenlaisen osaamisen kehittämisen lisäksi on edelleen tärkeää ylläpitää viraston laajaa ja monipuolista tarkastusosaamista. Tarkastusviraston tarkastajat voivat jatkossakin suorittaa työn ohella tarkastusalan kotimaisia ja kansainvälisiä auktorisointeja.

13.1 Digikyvykkyyden kehittäminen

Teknologia kehittyy nopeasti, minkä ansiosta voimme kehittää uudenlaisia toimintamalleja niin tarkastustyöhön kuin koko tarkastusviraston toimintaan. Tavoitteenamme on kehittää osaamistamme muun muassa niin, että pystymme hankkimaan käyttöön, yhdistelemään ja hyödyntämään tarkastustyössä uudenlaisia tietoaineistoja. Tarvitsemme uudenlaista osaamista datan käsittelyn ja analysoinnin automatisointiin. Myös tiedonhallintaan liittyvä osaaminen korostuu tulevana vuonna.

Tarkastusympäristön digitalisoituminen edellyttää meiltä entistä parempaa ymmärrystä tietojärjestelmien toimintaperiaatteista sekä niiden hallintaan liittyvistä prosesseista, kontroleista ja riskeistä. Meillä on tarve tuntea entistä paremmin myös toimintojen ja palveluiden digitalisoimisessa käytetyt periaatteet, menettelyt ja tekniikat.

13.2 Uuden toimintamallin mukaisen toiminnan vahvistaminen

Tarkastusvirasto on siirtynyt projektiorganisaatioon, jossa kaikki työ tehdään projekteissa. Projekteissa työskentely merkitsee sitä, että yksin tekemisen sijaan työtä tehdään yhdessä. Yhteisten pelisääntöjen noudattaminen korostuu, ja ihmisten vahvuudet tulevat paremmin käyttöön. Panostamme edelleen tiimityö- ja projektinhallintataitojen, valmentavan otteen ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen.

Siirtyminen hierarkiaan perustuvasta mallista vastuuta antavaan projektiorganisaatioon edellyttää uusien toimintatapojen omaksumista. Hierarkioiden purkaminen lisää toiminnan vapautta ja kokeiluja, jotka tuovat organisaatiolle mahdollisuuksia. Osaamisen kehittämässä keskitytään taitoihin ja osaamisiin, jotka tukevat ja edistävät toimimista uudenlaisessa organisaatiomallissa. Vahvistamalla itseohjautuvuutta ja tiimin yhdessä ohjautuvuutta edistetään organisaation siirtymistä aidosti oppivaksi, vastuuta kantavaksi ja luovaksi.

13.3 Vaikuttamis- ja verkosto-osaaminen

Tulevaisuudessa on entistä tärkeämpää, että tunnemme sidosryhmämme ja yhteistyökumppanimme. Harjoitamme kykyä tunnistaa toimintamme kannalta hyödyllisiä verkostoja, liittyä niihin ja muodostaa niitä itse. Onnistuaksemme meiltä vaaditaan myös kykyä sopeuttaa omaa toimintaamme verkoston toimijoiden mukaan.

Vaikuttavuutemme lisäämiseksi tulemme panostamaan tulevina vuosina neuvottelu-, esiintymis- ja fasilitointitaitoihin. Näitä taitoja kehittämällä tuemme sitä, että meillä on kykyä käydä dialogia, kuunnella ja kuulla.

13.4 Systeemiajattelun taito

Jotta voimme toimia vaikuttavasti, meidän tulee yhä useammin pystyä tunnistamaan, miten tarkastuksemme liittyvät monimutkaisiin, sektorirajat ylittäviin laajempiin kysymyksiin tai ilmiöihin. Tarvitsemme kykyä tarkastella asioita aiempaa kokonaisvaltaisemmin ja systeemisemmin. Kun käymme keskustelua tarkastustemme johtopäätöksistä ja niiden perusteella annetuista suosituksista, meidän tulee pystyä kytkemään systeemimalleihin myös eri tulevaisuuskenaarioita. Kehitämme systeemiajattelun taitoa muun muassa tarkastusprojektien suunnittelun ja vaikuttavuustyön yhteydessä.

13.5 Työssä oppiminen korostuu osaamisen kehittämisessä

Osaamisen kehittäminen ei tarkoita enää vain yksittäisiä, kertaluontoisia koulutuksia. Näkökulma on siirtymässä entistä voimakkaammin siihen, että oppiminen jatkuu läpi koko työuran ja osaaminen kehittyy eri työtehtävissä kaikissa työuran vaiheissa. Tavoitteenamme on tukea ja tehostaa työssä oppimista ja löytää siihen uusia muotoja ja toimintamalleja. Samalla kehitämme henkilöstömme valmiuksia antaa ja vastaanottaa palautetta luontevana osana arjen työtä. Tiimi-muotoisessa työskentelyssä työssä oppimista tukevat niin muilta oppiminen kuin oman ammattitaidon jakaminen.

14 Vaikuttavuustavoitteet ja tulostavoitteet

Valtiontalouden tarkastusviraston tavoitteena on olla yhteiskunnallisesti vaikuttava. Vaikuttavuus tarkoittaa toimintamme ja tehtävämme näkökulmasta seuraavaa:

Valtion taloudenhoidon tuloksellisuus paranee

Vaikutamme valtion taloudenhoidon tuloksellisuuteen käymällä tarkastustietoon perustuvaa dialogia valtioneuvoston, muiden ohjaustahojen ja päätöksiä toimeenpanevan hallinnon kanssa.

Luottamus päätöksenteon tietoperustaan paranee

Vaikutamme tarkastustoiminnallemme siihen, että päätöksenteon pohjana oleva valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon tietoperusta on luotettava ja hyvälaatuinen.

Luottamus siihen, että suomalainen valtionhallinto toimii avoimesti, tuloksellisesti ja kestävästi, vahvistuu

Vaikutamme siihen, että veronmaksajat sekä suomalaisen yhteiskunnan kanssa toimivat kansainväliset tahot luottavat suomalaisen valtionhallinnon kykyyn toimia avoimesti, tuloksellisesti ja taloudellisesti kestävästi.

Julkisen talouden hoito on kestävä

Vaikutamme siihen, että julkista taloutta hoidetaan vastuullisesti, pitkän aikavälin kestävyys huomioiden. Finanssipolitiikka on sääntöjenmukaista ja toimien mitoitus on suhdanteita tasaavaa.

Vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseksi on tunnistettu seuraavat tulostavoitteet. Tulostavoitteissa onnistuminen luo edellytykset ja perustan toiminnan vaikuttavuudelle.

1. Tuotamme päätöksentekijöille toiminnan kehittämiseen ajankohtaista ja olennaista tietoa

Ajankohtaista ja olennaista tietoa tuotetaan vaikuttavuustavoitteidemme mukaisista alueista. Tavoitteenamme on vaikuttaa koko tarkastusprosessin ajan. Tiedämme, milloin ja millaisiin asioihin tarkastusviraston kannattaa tarttua ja suunnata tarkastusta. Tuottamamme tieto ja suositukset otetaan huomioon toiminnan kehittämisessä ja meiltä pyydetään monipuolisesti asiantuntijatietoa ja näkemyksiä.

2. Kannanotomme on huomioitu finanssipolitiikan valmistelussa ja päätöksenteossa

Finanssipolitiikan valvonnalla tuottamamme arviointitieto ja kannanotot otetaan huomioon valtioneuvoston finanssipolitiikkaa koskevassa päätöksenteossa sekä finanssipolitiikan valmistelussa, ja meiltä pyydetään monipuolisesti asiantuntijatietoa julkisen talouden hoidosta.

3. Asiakkaamme arvostavat vuorovaikutustamme ja yhteistä dialogia

Ymmärrämme sidosryhmiemme toimintaa siten, että osaamme tarjoilla tarkastusten tulokset näiden tarvitsemalla tavalla. Tarkastuksen aikainen viestintä koetaan tarkastuskohteissa toimivaksi.

4. Monipuolistamme tiedonmuodostuksen menetelmiä

Vaikuttaaksemme paremmin otamme käyttöön uusia teknologioita ja hyödynnämme monipuolisia tiedonmuodostuksen keinoja. Toteutamme monilajitarkastuksia, jotta pystymme tuottamaan entistä monipuolisempaa tietoa päätöksentekijöille.

5. Osaaminen ennakoi ja vastaa toiminnan tarpeita

Toteutamme tehokkaasti strategisen osaamisen kehittämissuunnitelmaamme. Toteutamme viraston tavoitteiden kanssa yhteensovitettuja henkilöstön yksilöllisiä tavoitteita tukevia kehittämissuunnitelmia ja siten kehitämme tarvitsemiamme tulevaisuuden taitoja ja osaamista.

6. Tarkastusvirasto on toimiva ja hyvinvoiva työyhteisö

Henkilöstömme kokee, että työyhteisömme on hyvinvoiva ja yhdessä toimiva. Tätä arvioidaan erityisesti henkilöstön yhteistyön, motivaation, työkyvyn ja uudistumiskyvyn sekä esimiestyön ja johtamisen näkökulmista.

Tulostavoitteiden edistymisestä ja toteutumisesta raportoidaan säännöllisesti tilinpäätöksen yhteydessä.

Johtamissitoumus

Sitoudumme toimimaan Valtiontalouden tarkastusviraston strategian arvojen mukaisella, johdonmukaisella, ennustettavalla ja kannustavalla tavalla. Tavoitteenamme on, että henkilöstöllä olisi mahdollisimman hyvät toimintaedellytykset toteuttaa tarkastussuunnitelmaa. Sitoudumme johtamaan ja kehittämään vastuullamme olevaa tarkastus-, valvonta- ja asiantuntijatoimintaa sekä työskentelemään yhdessä siten, että tarkastussuunnitelman tulostavoitteet voidaan mahdollisimman hyvin saavuttaa.

Johdamme ihmisiä ja työtä asettamalla tavoitteet ja luomalla edellytykset tulosten saavuttamiselle. Toiminnallamme tuemme toisiamme sekä muita johtamistehtävissä siten, että yhteisellä johtamisella luomme edellytyksiä tulokselliselle ja vaikuttavalle ja laadukkaalle työlle, hyvälle työilmapiirille ja työyhteisön toimivuudelle.

Kannamme vastuumme koko viraston yhteisestä johtamisesta ja sen aktiivisesta kehittämisestä johtamisen eri foorumeilla sekä työjärjestyksen mukaisilla erityisillä johtamisen vastuualueillamme.

Helsingissä 16. päivänä joulukuuta 2020

Tytti Yli-Viikari
pääjohtaja

Mikko Koironen
johtaja

Matti Okko
johtaja

Jaakko Eskola
johtaja

Heli Mikkela
johtaja

Pirkko Lahdelma
johtaja

Anna-Liisa Pasanen
johtaja

Heli Nikander
johtaja

Leena Juvonen
johtaja

Tuula Sandholm
johtaja

Riitta-Liisa Heikkilä
johtaja

Miikka Saarteinen
johtaja

Juhani Heimsch
ICT-päällikkö

Jaana Beversdorf
viestintäpäällikkö

Jenni Leppälahti
suunnittelupäällikkö

Liitteet

LIITE 1

Määräraahakehyslaskelma 2021–2025

Määräraahakehys	2019 TP	2020 TAE	2021 TAE	2022 TAE	2023 TAE	2024 TAE	2025 TAE
Talousarvio/määräraahakehys	15 669 000	15 804 000	16 554 000	16 554 000	16 554 000	16 554 000	16 554 000
Siirtyy edelliseltä vuodelta	2 251 536	2 539 197	2 749 452	2 263 692	1 777 932	1 492 172	1 406 412
Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	17 920 536	18 343 197	19 303 452	18 817 692	18 331 932	18 046 172	17 960 412
Palkat ja palkkiot	12 158 776	12 392 995	12 939 010	12 939 010	12 939 010	12 939 010	12 939 010
Toimitilojen vuokrat	662 606	583 000	583 000	583 000	583 000	583 000	583 000
Muut toimintamenot	2 559 957	2 617 750	3 517 750	3 517 750	3 317 750	3 117 750	3 117 750
Käyttö yhteensä	15 381 339	15 593 745	17 039 760	17 039 760	16 839 760	16 639 760	16 639 760
Siirtyy seuraavalle vuodelle	2 539 197	2 749 452	2 263 692	1 777 932	1 492 172	1 406 412	1 320 652

LIITE 2

Määrärahalaskelma (TTS-laskelma)

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2021–2025

Päivitetty 29.10.2020

Tarkistettut suunnitelmatiedot

Vastuualue	2019	2020	2021	2021	-	2022	-	2023	-	2024	-	2025
Palkka- ja toimintamenot	TP	TA	TAE	Muutos +/- €	TTS 2022	Muutos +/- €	TTS 2023	Muutos +/- €	TTS 2024	Muutos +/- €	TTS 2025	Muutos +/- €
VTV (siirtomääräraha 2 v.)	15 669 000	15 804 000	16 554 000	750 000	16 554 000	0	16 554 000	0	16 554 000	0	16 554 000	0
Palkkamenot	12 158 776	12 392 995	12 939 010	546 015	12 939 010	0	12 939 010	0	12 939 010	0	12 939 010	0
Toimintamenot	3 222 563	3 200 750	4 100 750	900 000	4 100 750	0	3 900 750	-200 000	3 700 750	-200 000	3 700 750	0
Toimintamenot mom. 21.40.01 tilinpäätös	15 669 000	15 804 000	16 554 000	-	16 554 000	-	16 554 000	-	16 554 000	-	16 554 000	-
Toimintamenojen käyttö/vuosi	15 381 339	15 593 745	17 039 760	-	17 039 760	-	16 839 760	-	16 639 760	-	16 639 760	-
Siirtyvä erä	2 251 536	2 539 197	2 749 452	210 255	2 263 692	-485 760	1 777 932	-485 760	1 492 172	-285 760	1 406 412	-85 760
Käytettävissä määrärahaa yht.	17 920 536	18 343 197	19 303 452	-	18 817 692	-	18 331 932	-	18 046 172	-	17 960 412	-
Arvonlisäveromenot yht. (21.40.29)	523 330	650 000	650 000	0	850 000	200 000	850 000	0	850 000	0	850 000	0
Toiminta- ja alv-menot yhteensä	15 904 670	16 243 745	17 689 760	-	17 889 760	-	17 689 760	-	17 489 760	-	17 489 760	-
+/- Muutokset 2020–2024 yhteensä	-	-	-	2 406 270	-	-285 760	-	-685 760	-	-485 760	-	-85 760

Siirtomääräraha

Tarkastusviraston toimintamenoihin käytettäväksi tarkoitettu määräraha on budjetoitu siirtomäärärahaksi (2 v) aivan kuten valtion muidenkin virastojen toimintamenot. Valtion talousarvio-lain mukaan siirtomääräraha voidaan kokonaan tai osaksi siirtää käytettäväksi tulo- ja menoarvioon ottamisvuotta seuraavien kolmen varainhoitovuoden aikana, jollei tulo- ja menoarviossa asianomaisen siirtomäärärahan kohdalla ole määrätty, että siirtomääräraha voidaan siirtää käytettäväksi vain seuraavan varainhoitovuoden aikana. Tästä syystä kehystaulukkoon on lisätty siirtomäärärahan luonteen takia sarake Toimintamenojen käyttö/vuosi. Varainhoitovuoden päätyttyä käyttämätön osa siirtomäärärahasta voidaan siirtää seuraavalle varainhoitovuodelle käytettäväksi. Siirtomäärärahan siirto tehdään tilinpäätöksen yhteydessä. Se on kyseisen tilikauden talousarviomeno, mutta liikekirjanpidon meno vasta todellisenä käyttövuonna. Siirtomäärärahaa voidaan siten käyttää useampi vuotisten hankkeiden toteuttamiseen.

LIITE 3

Henkilöstövoimavarakehys 2021–2025

Henkilöstövoimavarakehys	2021	2022	2023	2024	2025
Henkilöstökulujen ennuste (€)	12 902 902	13 050 413	12 774 784	12 677 712	12 470 116
Henkilöstökulujen ennuste pl. lomarahojen vaihdot (€)	12 735 164	12 880 758	12 608 712	12 512 902	12 308 005
Henkilöstökulujen tavoite (€)	12 939 010	12 939 010	12 939 010	12 939 010	12 939 010
Tavoite – Ennuste pl. lomarahojen vaihdot	36 108	-111 403	164 226	261 298	468 894
Htv-ennuste (htv = 180 htp)	148,1	146,9	139,9	137,5	135,0
Htv-tavoite (htv=180 htp)	144,0	144,0	144,0	144,0	144,0
Htv: tavoite-ennuste	-4,1	-2,8	4,1	6,5	9,0
Työaikajakauma päätoiminnoittain, tavoite, tarkastus- ja valvontatoiminta	50 % / 72 htv	50 % / 72 htv	50 % / 72 htv	50 % / 72 htv	50 % / 72 htv
Työaikajakauma päätoiminnoittain, tavoite, muu ydintoiminta	25 % / 36 htv	25 % / 36 htv	25 % / 36 htv	25 % / 36 htv	25 % / 36 htv
Työaikajakauma päätoiminnoittain, tavoite, tukitoiminta	25 % / 36 htv	25 % / 36 htv	25 % / 36 htv	25 % / 36 htv	25 % / 36 htv
<i>Työaikajakauma päätoiminnoittain, yhteensä</i>	<i>100 % / 144 htv</i>	<i>100 % / 144 htv</i>	<i>100 % / 144 htv</i>	<i>100 % / 144 htv</i>	<i>100 % / 144 htv</i>
Ennuste henkilöstön virkarakenteesta (% €:ista, htv), ylin johto	1 % / 1 htv	1 % / 1 htv	1 % / 1 htv	2 % / 1 htv	1 % / 1 htv
Ennuste henkilöstön virkarakenteesta (% €:ista, htv), johto	19 % / 20 htv	17 % / 17 htv	14 % / 16 htv	13 % / 15 htv	14 % / 13 htv
Ennuste henkilöstön virkarakenteesta (% €:ista, htv), palvelutiimit	17 % / 36 htv	17 % / 34 htv	17 % / 31 htv	18 % / 32 htv	17 % / 32 htv
Ennuste henkilöstön virkarakenteesta (% €:ista, htv), tarkastus- ja valvonta-asiantuntijat	63 % / 92 htv	65 % / 95 htv	68 % / 92 htv	67 % / 89 htv	68 % / 89 htv
Koko henkilöstö yhteensä	100 % / 149 htv	100 % / 147 htv	100 % / 140 htv	100 % / 137 htv	100 % / 135 htv
Eläköitymiset (htv), toteutuneet/ennustetut eläköitymiset (hlöä)	2	0	1	3	0